

Partijsecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag,
 telefoon: 070-858303

verschijnt 9 x per jaar

DOCUMENTATIECENTRUM
 NEDERLANDSE POLITIEKE
 PARTIJEN

HET PRINCIPIËLE D'66

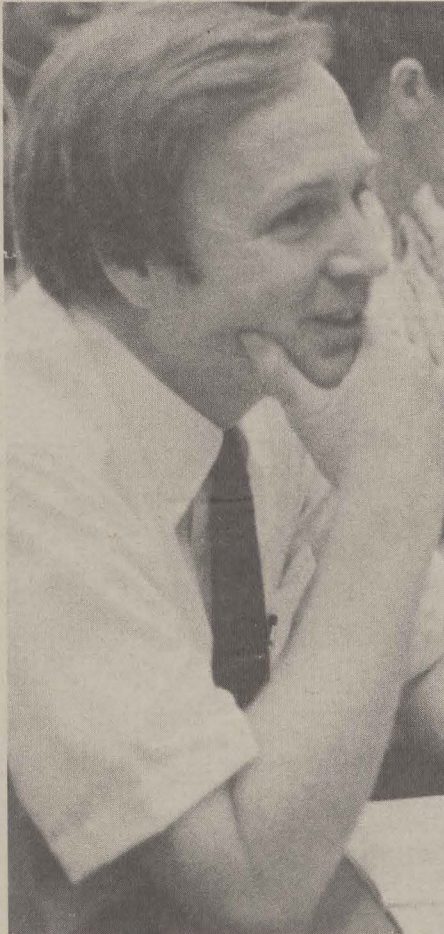
Door Jan Terlouw

Er is de laatste tijd heel wat beroering in D'66 geweest. Over het verlies bij de gemeenteraadsverkiezingen, over de strategieresolutie, over het lijsttrekkerschap. De diepere oorzaak van die commotie is, dunkt mij, er in gelegen dat we, eigenlijk voor het eerst, deelnemen aan de macht. Dat moeten we zelf leren, en ons electoraat moet er aan wennen ons met de macht te zien omgaan.

Uit de manier waarop we met de macht omgaan blijkt dat D'66 een zeer principiële partij is. Niks pragmatisme. De angst dat onze solidariteit in het gedrang komt, dat onze progressiviteit in de knel raakt, is veel groter dan de angst dat we een deel van onze invloed verliezen. In wezen is het CDA dan ook veel pragmatischer dan D'66 en is D'66 van die twee de principiële.

Ik ga de gebeurtenissen die hebben geleid tot de discussies en de besluitvorming op het congres hier niet herkauwen. Alleen enkele kanttekeningen. Ik ben dezelfde persoon, met in principe dezelfde politieke opvattingen die ik de afgelopen tien jaren heb uitgedragen. Maar er is één verschil: dat is de verantwoordelijkheid die ik op het ogenblik draag, die in de eerste plaats het landsbestuur geldt. Ik draag die verantwoordelijkheid met bepaalde opvattingen over macht en over democratie, die ik dikwijls uiteen heb gezet. Macht is in een democratie alleen aanvaardbaar als hij tijdelijk is, als hij gecontroleerd wordt, en als hij gewenst wordt door hen over wie hij wordt uitgeoefend, dus gekozen is. Ik wenste niet in een situatie te komen waarin ik hetzij zou moeten uitvoeren waarin ik niet geloof, hetzij iets zou doen waarin de partij niet gelooft. Een conflict tussen verantwoordelijkheid en democratisch besef dus. Dit heeft allemaal te maken met het leren omgaan met de macht, door mij, door u, en zelfs door ons electoraat.

Alles is in orde gekomen. Er is natuurlijk geen sprake van dat ik in of na de campagne een koers zal kiezen waarvan ik weet

dat hij wezenlijk in strijd is met de opvattingen van de algemene ledenvergadering. En de leden van de partij weten dat ik met grote hardnekkigheid zal verdedigen wat D'66 het laatste jaar heeft gedaan: de beleidsdaden van de bewindslieden, de verantwoordelijkheid die de fractie heeft genomen, onze beslissing om door te gaan met een interimkabinet na de kabinetscrisis. Het was namelijk noodzakelijk wat we hebben gedaan en het was goed. Onze samenleving is in veel opzichten scheef gegroeid, uit z'n krachten gegroeid. In de jaren van explosieve economische groei is er maar raak gedaan. Nu moeten zaken recht worden gezet. Dat vergt moed. Allerhande posities worden met man en macht verdedigd. Regeren is op het

ogenblik niet leuk, helemaal niet. Maar D'66 is bij uitstek een partij die deze verantwoordelijkheid aan moet kunnen. Want nodig zijn solidariteit, en het negeren van heilige huisjes. Zijn het niet juist onze kenmerkende eigenschappen, dat onze oplossingen gericht zijn op hen die ze het meest nodig hebben en dat we ondogmatisch zijn? Het kabinet van Agt/Wiegel heeft nagelaten te doen wat nodig was. Sinds D'66 meedoet worden de moeilijke beslissingen niet uit de weg gegaan. Het klinkt arrogant, maar het is wel zo. Wij hebben onze verantwoordelijkheid aanvaard en ik kan onze daden met overtuiging verdedigen.

De Nederlandse bevolking is nuchter van aard. De mensen snappen al lang dat de tijd van luilekkerland voorbij is. Ze snappen het eerder dan veel politici. Laten we nuchter vertellen wat we gedaan hebben, wat we zullen doen, waarom we het doen, vanuit welke mentaliteit we het doen. Dan zal het waarachtig wel goed gaan op 8 september. ■

IN DIT NUMMER

Regeren of oppositie?	3
Parlement in opspraak	5
Nieuwe wegen voor Europa	6
CONGRES VERSLAGEN	
vanaf pag.	8
De pers over D'66	12
SAMENVATTING VAN HET VERKIEZINGSPROGRAMMA IN HET HART (uitneembaar)	
Democraten schrijven	17
Campagne nieuws	24

Van het hoofdbestuur

CONGRESVOORBEREIDING

Het verkiezingscongres van 17 juli jl. en de daarop gevolgde vakantieperiode hebben de voorbereiding van het najaarscongres danig verstoord. Daarom heeft het hoofdbestuur besloten de sluitingsdatum voor het indienen van moties en amendementen te verzetten naar zaterdag 25 september 1982.

Ook de kandidaatstelling voor functies in het hoofdbestuur en commissies wordt mogelijk tot diezelfde datum.

Tweede penningmeester, Richard Drexhage, heeft te kennen gegeven baan en penningmeesterschap moeilijk te kunnen combineren. Hij treedt daarom in oktober af. Dit betekent dat er zowel voor de functie van eerste als van tweede penningmeester een vacature ontstaat. Wie in de vervulling van deze vacatures geïnteresseerd is en/of informatie wil hebben over de taak van de penningmeesters, kan zich in verbinding stellen met Richard Drexhage en wel op werkdagen na 14.00 uur onder nummer (020) 82 15 25, of 's avonds (020) 79 27 15.

Mieke van Wagenberg,
vice-voorzitter organisatie

Te Amersfoort in De Flint hebben plaats:
29/30 oktober 1982, 34ste ALV. Najaarscongres
8/9 april 1983, 35ste ALV. Voorjaarscongres
De eerstvolgende vergadering van de adviesraad vindt plaats op zaterdag 2 oktober 1982 om 10,30 uur in Trianon, Oudegracht 252, Utrecht.
Voor campagne-activiteiten zie de achterpagina.

KANDIDATEN GEVRAAGD VOOR HET BESTUUR VAN HET POLITIEK SCHOLINGS- EN VORMINGSINSTITUUT D'66

Tijdens de ALV van 29/30 oktober 1982 treden 2 bestuursleden van de Stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D'66 reglementair af. Daarnaast is er een vakature ontstaan, omdat tussentijds een bestuurslid vanwege persoonlijke omstandigheden is afgetreden. Kandidaatstelling dient te geschieden door middel van een ingevulde en ondergetekende vragenlijst, die op verzoek door het bureau van het PSVI D'66 wordt toegestuurd. Bureau van het PSVI D'66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, 070 - 858303.

WOENSDAG 8 SEPTEMBER

Op de avond van de verkiezingsdag zijn de DEMOCRATEN in de HARMONIE in ZWOLLE.

Als u daar ook bij wilt zijn bent u van harte welkom. Uw bijdrage tot het succes van die avond kunt u nu al leveren door:

- ★ Keihard campagne te voeren.
- ★ Te storten op giro 1.000.000.

Tot ziens in Zwolle.

Uitslag interne verkiezingen tweede-kamerkandidaten

1. Lambers	20. Cotterell	39. Beun
2. Brinkhorst	21. Van der Loo	40. Van der Hamsvoort
3. Engwirda	22. Meerburg	41. Roos
4. Terlouw	23. Van den Bos	42. Van den Reydt
5. Wessel	24. Van Woerden	43. Sipkes
6. Nypels	25. Van den Berg	44. Brink
7. Groenman	26. Veltkamp	45. Hjerdraat
8. Mik	27. Wessels	46. Jansen
9. Kohnstamm	28. Teegelaar	47. Van Horen
10. Tommel	29. Potman	48. Wouters
11. Mertens	30. Hollemans	49. Grinwis
12. Veldhuizen	31. Jadnanansing	50. Bakker, H.
13. Bakker, E.	32. Langenberg	51. Van der Veer
14. Wilbers	33. Ovaa	52. Kortz
15. Nuis	34. Van Soest	53. Bours
16. Ter Veer	35. De Vries	54. Juurlink
17. Dekker	36. Van Wijk	55. Bezemer
18. Moolhuysen	37. Van der Wielen	56. Boogaart
19. Schaper	38. Van Os	57. Van Vliet

De telefoonnummers van het landelijk secretariaat zijn gedeeltelijk gewijzigd.

Landelijk secretariaat	}	070 - 858303
Ledenadministratie		
SWB		
PSVI		
PFAC	}	070 - 832468
Publiciteit		
Campagne		

RADIO & TV

Radio. De eerstvolgende uitzending heeft plaats op woensdag 9 september van 18.20 tot 18.30 uur op Hilversum 2.

Het nieuwe schema van de radiouitzendingen is nog niet bekend.

Televisie. De eerstvolgende televisieuitzending is op vrijdag 3 september van 19.42 tot 19.52 uur op Nederland 2.

Op 7 september is ook op Nederland 2 een lijsttrekkersdebat. Raadpleeg de gids.

Ook de Televisieuitzendingen krijgen een nieuw schema. Meer daarover in de volgende Democraat.

COLOFON

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad die als volgt is samengesteld:

Jan Goeijenbier, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Stijn Verbeeck, Mieke van Wagenberg, Kitty Warburg.

Als secretaris is aan de redactieraad toegevoegd: Corry Hupkes. Correspondentie, copy e.d. richten aan het redactiesecretariaat van:

De Democraat,
Bezuidenhoutseweg 195,
2594 AJ Den Haag.

Verantwoordelijkheid

De redactieraad draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van publicaties in de Democraat. Het moet duidelijk zijn dat deze verantwoordelijkheid zich niet uitstrekt tot bijdragen van het Hoofdbestuur, fracties in vertegenwoordigende lichamen, het SWB-bestuur, het PSVI-bestuur, de Adviesraad en andere officiële partijorganen. Al deze bijdragen zijn als zodanig herkenbaar aan het rubriekshoofd.

Ook de inhoud van ingezonden brieven, die steeds de naam van de schrijver vermelden, valt buiten de verantwoordelijkheid van de redactieraad. Voorzover er enig misverstand ontrent de redactionele verantwoordelijkheid mocht dreigen, worden de titels van bijdragen die buiten die verantwoordelijkheid vallen, voorzien van een *

De Democraat

De Democraat wordt gratis toegezonden aan alle leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 35,— per jaar. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij het secretariaat voor f 4,— per stuk.

Wanneer verschijnt de Democraat?

De Democraat verschijnt 9 maal per jaar.

Democraat nr. 7 verschijnt op 20 oktober a.s.

De sluitingsdatum voor ALLE kopij voor dit nummer is: maandag 27 september a.s. 17 uur.

Advertentietarieven per 1-2-1982

1/1 pagina: f 1300,—

1/2 pagina: f 800,—

1/3 pagina: f 600,—

1/4 pagina: f 500,—

1/6 pagina: f 400,—

Steunkleuren zijn mogelijk; meerprijs op aanvraag verkrijgbaar.

Contractprijzen op aanvraag verkrijgbaar.

Plaatsing van advertenties is mede onderworpen aan de goedkeuring van de redactie.

Oplage: 17.000 ex.

Druk en Lay-out:
Brouwer Offset BV/Utrecht
Partijsecretariaat
Bureau SWB D'66
Bureau PSVI D'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
Giro 413.19.66

DEELNAME VAN D'66 AAN EEN NIEUW KABINET VAN AGT ZEER ONGEWENST

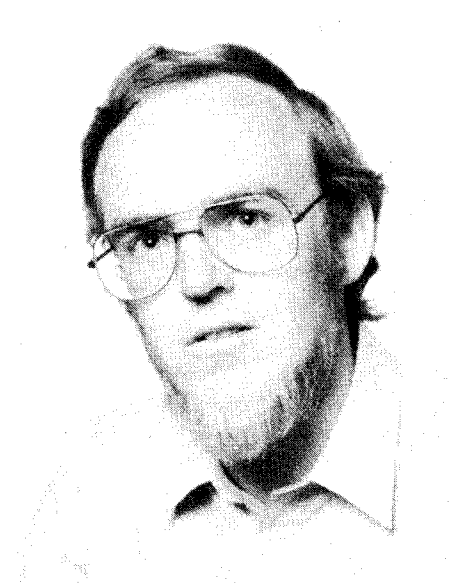
Analyse van en lessen uit de formatie '81

door Nico Lenis

Van Agts heimwee naar de VVD

Met een gevoel van „je had het ook kunnen weten” nam ik de dag vóór de laatste gemeenteraadsverkiezingen kennis van de uitspraak van de kersverse premier van het interim-kabinet: „In het te concipiëren beleid is de vermoedelijke uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen reeds verdisconteerd”, daarbij doelend op de verwachte forse nederlaag voor D'66. De arrogantie, de machtswellust en het willen kleineren van D'66 kunnen bijna niet duidelijker tot uitdrukking worden gebracht. De uitspraak van van Agt onmiddellijk na de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen, dat hij lief zal zijn voor D'66 past vervolgens precies in van Agt's - mijns inziens doelbewuste - strategie om D'66 als onmondige partij af te schilderen. Het CDA zag en ziet D'66 het liefst zo snel mogelijk geheel en al van het toneel verdwijnen en met name van Agt laat geen mogelijkheid onbenut om dit krachtig te bevorderen.

Dat het CDA inderdaad geen enkele boodschap aan D'66 heeft, bleek enkele weken later vlak na de totstandkoming van het interim-kabinet CDA-D'66, toen het CDA tot (machteloze) woede van D'66 in de Tweede Kamer een monsterverbond met de VVD sloot inzake de kortingen op de uitkeringen: de hoge uitkeringen konden beduidend minder en de lagere en alleraagste moesten beduidend meer inleveren dan aanvankelijk was voorgesteld. Weer een week later (eind juni 1982) bij het verschijnen van het rapport van de Commissie Wagner, waarin o.a. de door D'66 niet gewenste ont koppeling tussen minimum-lonen en minimum-uitkeringen wordt bepleit, zegt van Agt alvast dat alle partijen er verstandig aan zouden doen dat rapport volledig te onderschrijven, omdat het de basis zou moeten zijn voor het beleid van een nieuw kabinet na 8 september. Verder

Nico Lenis, 32 jaar, is voorzitter van de D'66-afdeling Harderwijk en sinds 1978 lid van D'66. Hij komt uit een katholiek boeregezin in Haskerland (Friesland), bracht zes jaar op een klein seminarie door, studeerde vervolgens aan de Landbouwhogeschool te Wageningen, en verricht momenteel onderzoek op het gebied van de veevoeding op een rijksinstituut te Lelystad. Nico is getrouwd en heeft twee kinderen.

belooft de manier waarop van Agt in het zicht van de verkiezingen de besluitvorming over het al of niet plaatsen van nieuwe kruisraketten probeert te manipuleren, ook al niet veel goeds voor de verhoudingen met de PvdA en D'66 en voor het verloop van de komende kabinetsformatie.

Deze voorvallen en de uitspraken van

Terlouw begin juli dat hij het bij de kabinetsformatie van 1981 als hinderlijk had ervaren, dat hij niet over een machtsmiddel tegen de PvdA beschikte (Congres-uitspraak: geen CDA-VVD-D'66 kabinet) brachten mij ertoe een aantal zaken rondom die kabinetsformatie nog eens op een rij te zetten en speciaal het aandeel van de CDA-fractie en haar allesbeheersende voorman daarin te belichten.

Ik ben er nl. van overtuigd dat de ellende van de formatie van vorig jaar echt niet de schuld van de „niet-realistische PvdA” is geweest. Het is goed om lering te trekken uit wat er toen is gebeurd, omdat m.i. uit alles duidelijk is dat van Agt net als vorig jaar in feite ook nu weer een puur VVD-beleid voorstaat en dus ook graag weer met de VVD wil gaan regeren; bij een niet-overduidelijke stembusuitslag moet één of andere herhaling van de naargeestige vertoning van vorig jaar dan ook worden gevreesd.

Een analyse van de formatie '81

In de allereerste fase van de informatie (Lubbers en de Koning) wilde van Agt dat de informateurs op eigen gezag eerst een plan tot economisch herstel zouden opstellen, waaraan de andere grote partijen dan al of niet hun goedkeuring konden hechten. Van Agt wenste deze ongebruikelijke aanpak waarschijnlijk om D'66 duidelijk te maken dat D'66 veel dichter bij CDA en VVD zou staan dan bij de PvdA en aldus D'66 terug te laten komen op haar verkiezingsbelofte (niet samen met CDA en VVD). Lubbers en de Koning negeerden dit streven en begonnen gewoon te onderhandelen. Op 25 juni 1981 was er al een ontwerp-regeerakkoord, waarvan van Agt verklaarde:

„Het beleid van het huidige kabinet wordt niet wezenlijk omgebogen. Er zit maar een beetje PvdA in”. Op 1 juli stelde hij Den Uyl en Terlouw zelfs voor de voorstellen van de informateurs „geheel en ongewijzigd” over te nemen, mits hij werd geaccepteerd als minister-president, wat hij waarschijnlijk uitgesloten geacht heeft. Na een „spontane” CDA-actie „Dries moet blijven” tijdens een weekend van beraad van van Agt, stapten eerst D'66 en vervolgens de PvdA over hun grote bezwaren tegen de kandidatuur van Van Agt heen en werd er verder onderhandeld, waarbij van Thijn zeer tegen de zin van van Agt aan het informatie-duo werd toegevoegd.

Op 21/22 juli schreven alle dagbladen al commentaren bij het definitief akkoord dat de informateurs met de onderhandelaars van CDA, PvdA en D'66 hadden bereikt; binnen enkele weken zou Nederland een nieuw kabinet hebben. Maar iedereen die dacht dat de Grote Coalitie al was geboren had zich in van Agt vergist.

De onwil van Van Agt

Van Agt, die bij het tot stand komen van het akkoord had gezegd dit centrum-linkse kabinet „warm aan te zullen bevelen” in zijn eigen fractie en „onweerlegbaar te hebben aangetoond dit kabinet echt te willen”, liet namelijk tijdens het CDA-fractieberaad van 22 juli de meerderheid van de fractie het akkoord aan flarden schieten, nadat hij duidelijk had laten blijken er alle begrip voor te hebben dat velen

in de CDA-fractie uitermate ontevreden zouden zijn over het programma en de zetelverdeling van het te vormen kabinet; van Agt, die eerder accoord was gegaan met de eindvoorstellen van de informateurs op een klein voorbehoud na, zei bij het begin van dat fractiebesluit: „de fractie wil dit kabinet, de fractie is de drijvende kracht achter de totstandkoming van dit kabinet, ik niet: deze kracht voel ik niet in mij”. Ook speculeerde hij in de fractie op de SGP als gedoger van doorgaan met de VVD.

Dat was het scenario om de CDA-fractie te laten uitspreken, dat de onderhandelingen moesten worden heropend; en waarom? Waarschijnlijk omdat bij het publiek even de indruk was ontstaan dat de PvdA met het bereikte accoord toch nog een goede slag had geslagen en omdat van Agt waarschijnlijk hoop had, dat het centrum-linkse kabinet alsnog onmogelijk zou blijken en hij D'66 nog op andere gedachten zou kunnen brengen. Het accoord over programma en zetelverdeling moest worden opengebroken, zelfs „deskundigen”, zoals de president van de Nederlandsche Bank, Jelle Zijlstra, moesten in dat stadium van de (in)formatie nog (weer) worden geraadpleegd! U weet het nog wel: er volgde gekisbebis over „heronderhandelen” dan wel „praten over losse einden”, de CDA-fractie moest van de informateurs diverse keren nou toch echt definitief beslissen, waarbij zij fractieleider van Agt steeds slaafs volgde in zijn negatieve koers en bij herhaling overdreven en politiek irreële eisen aan de grote coalitie bleef stellen en steeds geen ja en geen nee zei, en D'66 zou alsnog mee moeten werken aan een ministersruil

Maar de informateurs hielden het nu vrij snel voor gezien met achterlating van een gammel eindrapport en een uiterst warrige situatie. De CDA-fractie zei nu eens ja op de vraag of er nu geformeerd kon gaan worden maar voegde daar toch nog twee „nadats” en een „mits” aan toe.

Kabinet ongewenst, premierschap niet

Maar het spel van van Agt ging door: de formateurs Kremers en van Thijn mochten de nog steeds recht overeind staande bezwaren van van Agt proberen weg te nemen. De onwil van van Agt om met het centrum-linkse kabinet in zee te gaan was overduidelijk.

Van Agt bereikte ondanks hardnekkig verzet van vooral D'66 nog wel, dat bv. de defensieparagraaf voor het CDA veel gunstiger werd en hij bleef vasthouden aan nieuwe onderhandelingen toen de Nederlandsche Bank en de werkgevers met ernstige kritiek kwamen op het financiële deel van het programma-accoord. PvdA en D'66 wilden van heronderhandelingen hierover niets weten, waarna van Agt op 16 augustus plotsklaps via de radio de eis stelde, dat er voor het komende jaar 4½ miljard bezuinigd zou worden anders ging de coalitie niet door. PvdA en D'66 reageerden verontwaardigd (Terlouw: „Geen stijl”): van Agt schond de afspraak niet meer via de media slag te leveren en de omvang van de bezuinigingen was een zaak voor het kabinet en niet meer voor de formatie. Van Agt kwam vervolgens enigszins terug op zijn ultimatum, maar bezigde tijdens het CDA-fractiebesluit van 19 augustus, toen het zoveelste definitieve besluit van de fractie werd geëist, wel het

machtswoord „ik zal geen minister-president van deze combinatie zijn onder deze programmatische voorwaarden”. Daarop zei de meerderheid van de CDA-fractie weer nee en had van Agt de formatie aldus in het diepst van de afgrond gekieperd. U kent het vervolg: van Agt had met zijn destructief optreden ook een rechtse coalitie onmogelijk gemaakt, hetgeen ertoe leidde dat de Gaay Fortman sr., die kort daarvoor sterk gepleit had voor het centrum-linkse kabinet en van Agt van onfrisse onderhandelingspraktijken had beticht, informateur werd.

Deze benoeming en het optreden van Lubbers tijdens het fractiebesluit, die in eerste instantie ja had gezegd tegen het kabinet, bewoog van Agt ertoe vanaf zijn ziekbed te melden, dat hij zich terugtrok als onderhandelaar voor het CDA maar wel beschikbaar bleef voor het premierschap. Nadat Lubbers ook plotseling nog even ontevreden was geworden over het door hem zelf bereikte onderhandelingsresultaat en het CDA weer eens overstelpt was geweest met bloemstukken en telefoontjes „van Agt moet blijven”, werd nu toch vrij snel het centrum-linkse kabinet in elkaar getimmerd en werd van Agt op 11 september hiervan tegen wil en dank premier, zonder dat er nog echt aan wezenlijke punten was gesleuteld.

En na de formatie . . .

De breuk in het kabinet op 16 oktober sla ik over, maar ik wil u nog wel herinneren aan de hevig gepikeerde reactie die van Agt na een aantal kritische opmerkingen van Brinkhorst en Engwirda bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer op 19 november ten beste gaf, toen de breuk weer was gelijmd: bij de beantwoording in eerste termijn beantwoordde van Agt niet alleen veel vragen niet, maar de selectie was ook zeer dubieus en dit alles gebeurde met veel goedkope joligheid en op een clowneske, provocerende en onparlementaire manier.

Nadat Brinkhorst en Engwirda erop gewezen hadden, dat van Agt's optreden „in strijd was met de wellevendheid en de parlementaire beleefdheid in het bijzonder” en dat het antwoord „beneden de maat” was, schreef van Agt op eigen houtje een brief aan de Tweede Kamer, waarin hij weigerde het debat over de regeringsverklaring die avond af te ronden, omdat „de opvallende onwelwillendheid van de woordvoerders van D'66 tot uitvoerig politiek overleg noopte” en „ik niet bij machte en daarom niet bereid ben de Tweede Kamer vanavond te antwoorden”. Dit ontlokte Markus Bakker een uitvoerig en zeer scherp betoog, waarin hij de Tweede Kamer verweet „te dansen naar de pijpen van de minister-president”. Enfin, waarom zo'n buitensporige reactie van van Agt aan het adres van D'66? Mijsz inziens omdat D'66 van Agt had gedwongen tot dit door hem niet gewilde kabinet.

Conclusies

Drie conclusies: 1. Het accepteren door D'66 van van Agt als premier (6 juli 1981) is achteraf gezien een historische vergissing geweest.

2. Ik kan me niet voorstellen, dat Terlouw bij de formatie het CDA een veel prettiger

IN MEMORIAM Dr. Ir. H. J. van Ouwkerk

Met droefheid vernamen wij het bericht van overlijden van onze fractiegenoot, Dr. Ir. Henk van Ouwkerk, op 4 juli j.l.

Zijn voornaamste activiteiten goldten, aanvankelijk in de steunfractie, later als lid van Provinciale Staten, zaken die direkt of indirekt met de zorg om het milieu te maken hebben.

Aan de hand van argumenten, ontleend aan feiten, wist hij met grote overtuigingskracht de milieu-problematiek te verduidelijken en de schadelijke gevolgen van bepaalde handelwijzen onder de aandacht te brengen.

Daarbij wist hij controversiële zaken met begrip te benaderen en zocht naar wegen om ogenschijnlijk tegengestelde belangen met een oplossing, die beide belangen diende, tegemoet te komen.

Zijn inzichten en redelijke benadering zorgden voor een goede sfeer tijdens de bespreking van soms zeer delicate kwesties.

Als trouw bezoeker van de fractievergaderingen heeft hij ons door zijn kennis en vriendschap waardevolle herinneringen nagelaten.

In en buiten de fractie zullen zijn uiteenzettingen een bron van inspiratie zijn voor velen, die daar kennis van hebben kunnen nemen.

Wij wensen, dat zijn vrouw Ria en hun dochter Marieke steun zullen vinden bij de gedachte dat allen, die hem gekend hebben, zo vele goede herinneringen aan hem bewaren.

Provinciale Statenfractie
D'66 Noord-Brabant

onderhandelaar vond dan de PvdA, welke laatste partij zich m.i. bij de formatie heel redelijk heeft opgesteld. D'66 had zich wel degelijk van de PvdA onderscheiden; een machtsmiddel tegen het CDA was meer nodig geweest.

3. Door tenslotte toch premier te willen worden van het centrum-linkse kabinet creëerde van Agt, als exponent van een rechtse politiek, een vechtkabinet dat slechts besluiteloos zou kunnen zijn. De nare ervaringen van Terlouw met de PvdA tijdens de kabinetsperiode zijn m.i. hierin geworteld.

Voor mij is het zonneklaar geworden, dat er voor D'66 geen enkele eer valt te behalen van deelname straks aan een kabinet dat onder leiding staat van Van Agt, die in feite de absolute macht binnen het CDA heeft en het CDA op een duidelijk rechtse koers houdt; zo'n kabinet zal of besluiteloos (voor het geval de PvdA meedoet) of gewoon rechts zijn (indien de VVD meedoet). Ook wanneer van Agt niet „in zou zijn” voor het premierschap, zeg ik, de afbrokkeling van ons electoraat tussen de Statenverkiezingen en de Gemeenteraadsverkiezingen analyserend: D'66, pieker er niet eens over om straks eventueel deel te nemen aan een kabinet met het CDA en de VVD, ongeacht of die beide partijen in september een meerderheid halen of niet. Ook in het geval CDA en VVD net geen meerderheid hebben, maak ik me over een machtspositie van een verkleind D'66 in een kabinet met CDA en VVD geen enkele illusie. Kies, indien een centrum-links kabinet onder goede leiding onmogelijk blijkt, voor een oppositierol met een duidelijk progressief maar onafhankelijk karakter. Dät zou D'66 de kans geven te werken aan een verbreding van de basis en een gestage groei; voor een vierde stroming in de Nederlandse politiek, maar dan wel links van het midden, is m.i. echt wel ruimte!

Stort van uw armoede of uw overvloed, of gewoon wat u eigenlijk niet kunt missen, maar toch... op giro 1.000.000 t.n.v. het verkiezingsfonds van D'66, Den Haag.

GESCHILLENCOMMISSIE

Het royement van de heer F. Pieters, waartegen hij bij de Geschillencommissie beroep had aangetekend, is door de uitspraak van de commissie d.d. 16 juli 1982 opgeheven. Over deze uitspraak zult u in de volgende Democraat worden geïnformeerd.

UIT DE FRACTIES

PARLEMENT IN OPSPRAAK

door: Aar de Goede

Blijkens berichten in dag- en weekbladen zou de financiële administratie van het parlement veel mankementen vertonen, er zouden grote bedragen „zoek” zijn, er zou fraude zijn gepleegd waarbij ook namen van parlementariërs werden genoemd. Dat alles was voor mij aanleiding bij het begin van de Straatsburgse juli-zitting in het openbaar aan Voorzitter Dankert te vragen een verklaring te willen afleggen omdat het toch te gek was dat ons iedere informatie ontbrak.

Na een aanvankelijk afhoudende reactie van Dankert, dit tot teleurstelling van vele afgevaardigden, hebben de vier Nederlandse „groepsleiders” (Beumer CDA, Berkhouwer VVD, Ien van den Heuvel PvdA en Aar de Goede D'66) een verklaring uitgegeven waarin om openbaarma-

EUROPEES PARLEMENT

king van alle gegevens wordt gevraagd, gevolgd door een openbaar debat en bestrafing van eventuele schuldigen.

Dit alles is aanleiding geworden tot een brief van 7 juli van Voorzitter Dankert aan alle 434 leden van het Parlement. Ook ontvingen zij allen een – voorlopig – rapport van de Europese Rekenkamer. Het lijkt mij goed de belangrijkste zinnen uit deze brief hier te laten volgen:

Frauduleuze handelingen

„Het besluit tot overplaatsing van 2 ambtenaren en het ontwerp speciaal rapport zijn voor de media aanleiding geweest hieraan grote aandacht te schenken. Hoewel deze belangstelling op zich te begrijpen is, kan ik niet anders dan ten zeerste betreuren dat daarbij door de pers conclusies zijn getrokken, geruchten zijn overgenomen, ja zelfs directe verbanden zijn gelegd met parlementariërs die op geen enkele wijze in overeenstemming zijn met de werkelijkheid. Meer dan eens heb ik de pers erop gewezen

dat op basis van de bestaande informatie geen aanwijzingen bestaan die zouden wijzen op frauduleuze handelingen van afgevaardigden.”

„Tevens is er een extern bureau van accountants gevraagd een aantal financiële handelingen op hun rechtmatigheid en boekhoudkundige verwerking te onderzoeken. Naar aanleiding van het resultaat van dit lopend onderzoek zal een besluit worden genomen om tegen een aantal ambtenaren disciplinaire maatregelen aan te wenden, waarbij eventuele strafrechtelijke consequenties niet kunnen worden uitgesloten”.

„Zodra het definitieve rapport van de Rekenkamer in de verschillende talen ter beschikking is gesteld, zullen alle leden van het EP daarvan een kopie ontvangen. Overigens zal het speciale rapport integraal worden gepubliceerd in het Officiële Publikatieblad”.

Mij dunkt dat hiermee voor dit moment genoeg kan worden genomen. Aangezien ik deel uitmaak van het Bureau van het Parlement, zullen we zeker in staat zijn te controleren of een en ander goed verloopt. Ik verwacht na de zomervakantie een openbaar debat over deze zaak in het Parlement.

De juni-zitting

Hierin nam ik deel aan debatten over het Belgische Voorzitterschap gedurende het eerste halfjaar 1982, de situatie in Libanon en honger in de wereld, terwijl Doeke Eisma sprak bij de onderwerpen energie-strategie, autobusvervoer en grensoverschrijdende milieuvervuiling.

De juli-zitting

In deze zitting zette ik het D'66-standpunt uiteen over herziening van de Gemeenschapsverdragen en de verwezenlijking van de Europese Unie (rapport Spinelli), nam ik deel aan het debat over de Europese top van eind juni en het programma van het Deense Voorzitterschap dat loopt over het tweede half jaar 1982. Ook sprak ik over de verslechterende relatie tussen de EEG en de Verenigde Staten (opkomende ernstige handelsbelemmeringen) alsmede over de situatie in Turkije. Doeke Eisma nam deel aan het debat over terreurbestrijding in Europa.

Het is in dit korte bestek niet mogelijk de inhoud van onze standpunten hier weer te geven; wie erin geïnteresseerd is kan ons dat laten weten. We sturen de teksten dan toe.

„NIEUWE WEGEN VOOR EUROPA“

Door Nico Wegter

„besluit het hoofdbestuur op te dragen de bilaterale contacten op partijniveau uit te bouwen tot een netwerk van werkelijk progressieve en democratische partijen en bewegingen in (a.s.) E.G.-landen, daarbij speciale aandacht gevend aan de nieuw ontstane sociaal-democratische liberale combinatie in Engeland“.

Deze zinsnede vormde de kern van het besluit van de A.L.V. van 14 nov. '81 mbt. het bepalen van de plaats van D'66 binnen het krachtenveld van politieke partijen in West-Europa, met name op het niveau van het Europees Parlement. Gegeven die opdracht zijn sedertdien velerlei contacten gelegd cq. versterkt, vooral met de vorig jaar opgerichte Social Democratic Party van Roy Jenkins, een partij die in een groot aantal opzichten frappante gelijkenis lijkt te vertonen met D'66. In het voorjaar werd door Aar de Goede, Jakob Kohnstamm en ondergetekende een bezoek aan het hoofdkwartier van de SDP in Londen gebracht, maar ook werden toen de Britse Liberals bezocht, die zich via de „Alliance“ al eng met de SDP hebben verbonden, althans voor zover dat hun voorbereiding voor de eerstvolgende nationale verkiezingen betreft, waarvan het tijdstip overigens nog onzeker is, maar in elk geval niet later dan het voorjaar '84 kan zijn.

Ook met andere politieke partijen – vooral in Frankrijk en de Bondsrepubliek – werden goede gesprekken gevoerd, alles in het kader van wat we bilaterale contacten zouden kunnen noemen.

In januari jl. besloot het hoofdbestuur het niet bij die vorm van overleg te laten: er werd besloten een internationaal seminar in te richten, waar een aantal buitenlandse partijen voor zou worden uitgenodigd, zodat langs die weg ook multilateraal overleg mogelijk zou worden. Anders gezegd: de bedoeling was een aantal partijen rond de discussietafel te brengen, die alle in aanmerking zouden kunnen komen voor een of andere vorm van toekomstige samenwerking binnen het kader van de Europese Gemeenschap.

Op 18 en 19 juni jl. vond deze conferentie plaats in Den Haag. Een tiental politieke partijen en/of groeperingen waren elk door tenminste twee personen vertegenwoordigd. Naast de al genoemde SDP en Liberals waren aanwezig: de Radikale Venstre (Denemarken), de Mouvement des Radicaux de Gauche (Frankrijk), de KODESO (Griekenland), de onlangs opgerichte

P.A.D. (Spanje), de A.S.D.I. (Portugal), de Deutsche Jungdemokraten (Bondsrepubliek) en de liberale „think-tank“ Critica Liberale (Italië).

Uit deze lijst van partijen en groeperingen mag zeker niet worden afgeleid dat D'66 zich hierop al heeft vastgelegd mbt. zijn oriëntatie voor de eerstvolgende Europese verkiezingen die in mei '84 zullen plaatsvinden. D'66 noch de uitgenodigde andere partijen, hadden en hebben in dit stadium geen andere bedoeling dan via deze ontmoeting gezamenlijk over een aantal Europese thema's van gedachten te wisselen, om op die manier elkaars politiek profiel beter te kunnen aftasten. Een „terreinverkennerende“ conferentie dus, ook volgens de woorden van Laurens-Jan Brinkhorst die de vergadering inleidde (en nadien ook presideerde).

Welke onderwerpen kwamen aan de orde? Onder de titel „Nieuwe wegen voor Europa“, concentreerde de discussie zich rond de volgende thema's:

a. het bestaande beleid van de Europese Gemeenschap, dat kritisch werd doorgelicht en waarbij eveneens die probleemgebieden werden aangeduid waar initiatieven van de zijde van de E.G. onontbeerlijk worden geacht. Het ligt voor de hand dat in dit verband door alle deelnemers vooral de nadruk werd gelegd op het thema van de werkgelegenheid, immers een essentiële

doelstelling voor een Gemeenschap die zegt „de harmonische ontwikkeling van de economische activiteit binnen de Gemeenschap“ te willen bevorderen.

Ieder der gespreksdeelnemers onderschreef de konklusie dat op Europees niveau initiatieven nodig zijn, en wel op de kortst mogelijke termijn, om de dramatische stijging van de werkloosheid in ieder der lidstaten het hoofd te bieden, initiatieven die echter, zo meende men, alleen kans van slagen zullen hebben, wanneer ze werkelijk structurele veranderingen beogen vanuit een kommunautaire d.i. een gemeenschappelijke visie. Met andere woorden: niet alleen **koördinatie** van het economisch beleid van de lidstaten afzonderlijk, maar vooral ook **initiatie** van een helder omschreven Europees beleid als aanvulling én logische konsekwentie van die eerder genoemde koördinatie.

b. een tweede thema van de discussie had betrekking op de vrede- en veiligheidsproblematiek, en met name op de vraag in hoeverre de Gemeenschap ook op dit terrein een eigen inbreng kan resp. zou moeten hebben, hoewel de Europese verdragen als basis van de E.G., daarin niet voorzien. In principe werd deze vraag door vrijwel alle deelnemers bevestigend beantwoord. Daarbij werd in het bijzonder aandacht geschonken aan de stelling die nu reeds in het Europees program van D'66 is terug te vinden, nl. dat de rol van de Europese Politieke Samenwerking (E.P.S.) moet worden versterkt, waardoor de politieke en mogelijk zelfs militaire betekenis van de Gemeenschap werkelijke inhoud kan krijgen. Een dergelijk streven behoeft naar de opvatting van de conferentie geenszins ten koste te gaan van de bestaande rol van andere internationale samenwerkingsverbanden, met name de NAVO. Integendeel: de toekomst van de Atlantische Alliantie zou wel eens in belangrijke mate kunnen worden bepaald door de mogelijkheden om de Europese „pijler“ binnen die NAVO te versterken.

Met het bereiken van voorgaande konclu-

Deelnemers aan het door D'66 georganiseerde internationaal seminar in Den Haag. Zevende van links de schrijver van deze bijdrage Nico Wegter, secretaris buitenland van de partij.

sie heeft de conferentie natuurlijk geenszins gepretendeerd het delicate thema vrede en veiligheid uitputtend te hebben behandeld. Dat kon dan ook niet in zo'n kort tijdsbestek: het hele seminar duurde niet langer dan een vrijdagavond plus zaterdagochtend. Niettemin kan reeds nu een opvallende gelijkenis worden vastgesteld in de betogen van de verschillende deelnemers mbt. dit onderwerp. Allen pleitten voor een versterking van het politieke profiel van Europa; alleen de deense vertegenwoordigers toonden zich uiterst sceptisch en waren kennelijk al tevreden met een vorm van Europese samenwerking die niet veel meer beoogt dan het handhaven van datgene wat thans binnen het kader van de E.G. is bereikt. Niets anders dus dan een mager pleidooi voor het behoud van de thans bestaande Europese douaneunie, incl. een gemeenschappelijke handelspolitiek en niet te vergeten de Europese landbouwpolitiek.

c. Zoals gezegd, de andere partijvertegenwoordigers toonden méér ambities mbt. Europa. Zij onderstreepten de noodzaak van impulsen om aan de Europese samenwerking nieuw perspectief te geven. Een perspectief dat in hun opvatting nodig is om aan de gewijzigde politieke en economische omstandigheden het hoofd te bieden. Zeer duidelijk werd gemaakt dat de nationale regeringen ieder voor zich, zeker niet bij machte zullen zijn werkelijk grip op de zaken te krijgen, zaken zoals de al genoemde werkgelegenheid, maar ook bijv. energie, milieu etc.

Dergelijke ambities betekenen echter gelijktijdig dat men bereid moet zijn de institutionele werking van de E.G. te verbeteren. Van verschillende zijde werd dan ook tijdens het seminar gepleit voor initiatieven die het besluitvormingsproces binnen de E.G. kunnen verbeteren, en vooral meer democratische inhoud kunnen geven.

Dat betekent allereerst dat de invloed van het Europees Parlement moet worden vergroot, hetgeen naar de opvatting van de conferentie niet alleen van de politieke wil in de kwaliteit van de euro-parlementariërs zal afhangen, maar ook van de mogelijkheid bepaalde verdragswijzigingen door te voeren om de positie van „Straatsburg” tov. de Europese Ministerraad te versterken.

Wellicht lijkt dit onderwerp meer geschikt voor academische referaten van al of niet overtuigende Europese „hobbyisten”; „lijkt” zeg ik. Want in feite is het een zaak van het grootste belang voor iedere Europese burger. Het gaat immers in wezen om de vraag – daar waren alle gespreksdeelnemers het over eens – of we bereid zijn aan de nieuwe dimensie die Europa nodig heeft, ook democratische voorwaarden te verbinden. „Europa zal democratisch zijn, of het zal niet zijn”, zei Aar de Goede tijdens de vorige Europese verkiezingscampagne, en dat is geen loze kreet, integendeel. Alleen als een behoorlijke democratische – d.i. parlementaire – controle op E.G.-niveau is verzekerd, kan aan nieuwe taakstellingen worden gedacht die kans van slagen hebben, omdat alleen dan de Europese burger er rechtstreeks mee kan worden betrokken, en daar gaat het toch

uiteindelijk om. Het is immers diezelfde burger die sinds kort dat Europese parlement rechtstreeks kiest, en die gevraagd wordt in '84 opnieuw een keuze te maken, als opnieuw Europese verkiezingen zullen worden gehouden.

Met het oog daarop waren alle gespreksdeelnemers van mening, dat het thans tussen hen begonnen gesprek moet worden voortgezet, zodat mogelijk nog vóór de komende Europese verkiezingen door hen een gezamenlijke stellingname mbt. „Europa” kan worden geformuleerd. Het is zeker niet uitgesloten dat dan ook partijpolitieke afspraken kunnen worden gemaakt...

En met dit laatste zijn we dan weer terug bij het uitgangspunt van dit verslag, t.w. de ALV-resolutie van nov. '81. Heeft deze ontmoeting zin gehad gezien vanuit de opdracht die de ALV toen aan het hoofdbestuur gaf? Mijn antwoord luidt zonder meer bevestigend. Natuurlijk kon niet worden verwacht dat dmv. één conferentie alle partij-politieke kaarten zouden zijn geschud. Daarvoor zijn de zaken te gekompliceerd, daarvoor zal nog meer bilateraal en multi-lateraal overleg nodig zijn inclusief een grondige onderlinge programvergelijking. Maar wel staat nu al vast, dat de „vierde stroming” ook op Europees niveau reden van bestaan heeft; zij behoeft nu verdere kanalisering en sturing. Anders gezegd: nu moet aan het sociaal-liberalisme – of zo u wilt aan „anders links” – op het niveau van Europa structuur gegeven worden, de Europese kiezer zal dat ongetwijfeld honoreren.

In dit verband nog één opmerking vlakbij huis. Het is ook op dit seminar weer gebleken hoezeer men in het buitenland D'66 blijkt te kennen en te waarderen, als een stimulerende kracht voor moderne partijpolitieke verhoudingen. Dat feit zal D'66 dan ook op Europees niveau moeten uitbuiten. Dat kan tot zeer interessante ontwikkelingen aanleiding geven. Het Europese partij-politieke plaatje is heftig in beweging, vooral in de liberale maar ook in de socialistische gelederen. Dat nu reeds door het politieke Europese „establishment” met argusogen naar de internationale activiteiten van D'66 wordt gekeken, moge blijken uit de zenuwachtige reacties van andere politieke organisaties, toen ze van ons seminar vernamen. Vooral de Europese liberalen (E.L.D.) getuigden daarvan, hetgeen overigens niet verhinderde – en dat tegen het uitdrukkelijke besluit van het ELD-bestuur – dat de Britse Liberals wel degelijk onze invitatie voor het seminar aanvaardden, zij het dan in de rol van „waarnemer”.

Tot slot nog iets over de inbreng van onze partijleden in het Seminar. Natuurlijk waren de Eurofractie en de Tweede-Kamerfractie – althans enige leden daarvan – nauw bij de voorbereiding en bij de uitvoering betrokken. Maar de hele onderneming zou zeker niet dit resultaat hebben gehad zonder de zeer aanzienlijke medewerking van enige werkgroepen van de SWB, met name de werkgroep „Europa”, de sectie coördinatiegroep „Buitenland” en de werkgroep „Vrede en Veiligheid”. Andere werkgroepen binnen de SWB, die toch wel degelijk óók te maken hebben met

ogenschijnlijk buitenlandse onderwerpen, lieten het helaas grotendeels afweten, toen hen gevraagd werd hun bijdrage te leveren aan de samenstelling van het discussiemateriaal dat door D'66 aan de congresdeelnemers ter hand werd gesteld. Daardoor is de feitelijke participatie van het seminar – dat door het opzettelijk beperkte aantal buitenlandse deelnemers bij voorbaat gelimiteerd moest worden – van de zijde van D'66 nogal eenzijdig gekomen uit de hoek van die groepen en personen, die toch al meer met zg. Europese problemen van doen hebben.

Dat moet in de toekomst anders worden, immers „puur” Europese problemen bestaan er niet, zij krijgen slechts geldingskracht wanneer zij ook voor de nationale politiek in relevante termen kunnen worden vertaald.

De les die dan ook getrokken zal kunnen worden door D'66 naar aanleiding van dit seminar is, dat met betrekking tot de werkzaamheden die ons thans staan te wachten i.v.m. de presentatie van ons nieuwe Europees Programma (1984/'89) een actieve werkzaamheid nodig zal zijn vanuit een breed veld van geïnteresseerden. Alleen op die manier is het reëel te kunnen spreken van een partijprogramma, waarin inderdaad zaken aan de orde komen die niet enkel zijn voorbehouden aan de exclusieve club van de „Europeanen”.

Overigens, het feit dat deze wat schoolmeesterachtige conclusie moet worden genoteerd, is niet enkel toe te schrijven aan het bijzondere karakter van D'66. Ook buiten onze kring van partijleden is de aandacht voor Europa matig tot zeer gering. De Nederlandse pers maakt daarop in grote lijnen geen uitzondering, en schitterde dan ook door afwezigheid tijdens het seminar. Reden te meer om voor de toekomst een en ander nog duidelijker te presenteren, zodat ook een ijverig en serieus journalist het niet bij voorbaat als verloren tijd beschouwt iets over Europese zaken te melden.

Wanneer de boodschap goed wordt gebracht, zal de lezer dat zeker op haar waarde weten te schatten. ■

VAN HET SECRETARIAAT

Een paar dagen geleden ontving u een brief met een acceptgirokaart. Vorige keer legden wij u uit, dat ons computerprogramma nog niet geheel operationeel is. Daarom hebben wij gebruik moeten maken van oude girokaarten.

Dus daarom ontving u de brief op uw oude adres, of nog helemaal niet. Mocht dit laatste het geval zijn, gedenk dan alsnog giro 1.000.000. U weet wel waarom.

Met een eigen computer in huis willen wij een foutloze ledenadministratie voeren. Wil iedereen die fout vermeld staat dit zo snel mogelijk melden bij het landelijk secretariaat?

Adreswijzigingen en alle andere wijzigingen komen echt goed indien u uw lidmaatschapsnummer vermeldt. Vergeet u niet te vermelden de functies die u in de partij bekleedt.

De afdelingen en regio's ontvangen zo snel mogelijk bericht over de uitdraai van ledenlijsten en etiketten. In geval van nood kunnen wij u nu al helpen.

JAN TERLOUW, EEN PROGRAMMA, EEN STRATEGIE

Door Jan van Berkom,
partijvoorzitter

D'66 heeft een fenomeen: 2000 democraten op een zomercongres.

En ongewoon spannend: wie wordt lijsttrekker; welke is onze formatie-strategie?

Een geladen congres, gevoed door emoties en betrokkenheid.

Als op zaterdagmiddag 17 juli om half zes de kruitdamp is opgetrokken hebben we Jan Terlouw als lijsttrekker, een aanvaarde HB-strategieresolutie met de bij motie vastgelegde mogelijke grendel, door een extra ALV en last but not least een op de vrijdagavond al vastgesteld verkiezingsprogramma.

Maar voor het zover was.

Het moet de onrust in de partij zijn geweest, die al die D'66-ers – meer dan op welk eerder D'66-congres ook – naar Amersfoort deed komen. Het weten ook van de democraten, dat de ALV het hoogste partijorgaan is, dat daar wordt beslist. Daarom moet je erbij zijn.

Roerige regiovergaderingen hadden zich gebogen over de door het Hoofdbestuur voorbereide strategieresolutie. Amendementen en moties waren niet van de lucht. De pers bracht de zaak tot één keuze terug: Wil D'66 wel of niet met CDA en VVD samen in één kabinet?

Door partijen links van D'66 werd ons verrechtsing verweten, rechts verweet ons ondemocratische blokkades.

Aan het congres werden tenslotte vier hoofdkeuzes voorgelegd:

A. Een open strategie. D'66 gaat onafhankelijk, zelfstandig de verkiezingen in en is bereid te regeren met die partijen, waarmee ze het beste het D'66-verkiezingsprogramma kan verwezenlijken.

B. Een voorkeurscoalitie zonder verdere uitsluiting. D'66 spreekt zich in willekeurige volgorde uit voor een toekomstige coalitie PvdA-VVD-D'66 of PvdA-CDA-D'66. Uitgangspunt zijn harde punten uit het verkiezingsprogramma. De kans op een coalitie met CDA en VVD wordt zeer gering geacht.

C. Een extra ALV wanneer toch een CDA-VVD-D'66 samenwerking zou worden overwogen. De constatering daarbij was

dat er ernstige discrepanties bestaan tussen de programma's van D'66 en de VVD m.b.t. de kerncentrales, de koppeling van de minima en het kernwapenstandpunt; en dat de CDA-standpunten voor tweërlei uitleg vatbaar zijn.

D. Een voorkeur-coalitie met uitsluiting. D'66 spreekt zich uit voor een kabinet PvdA-D'66-VVD of PvdA-D'66-CDA. Overwogen werd dat doelstelling en programma van D'66 onvoldoende kunnen worden gerealiseerd bij deelname aan een kabinet, waaraan meerdere grote partijen van conservatieve signatuur deelnemen.

De congresvoorzitter vocht zich vrouwmoedig door de ordedebatten heen.

Het meest verstrekkende voorstel – de blokkade – werd met verve verdedigd door Gerrit-Jan Wolffensperger. Bijna het halve land had zich in deze opstelling vastgebeten en dat werd best duidelijk gemaakt aan de verschillende sprekers, die voor of tegen pleitten.

De stemming bij handopsteken bracht geen bescheid, schriftelijke stemming liet zien dat de blokkade-motie met miniem verschil was verworpen. Op dat moment voelde je de verkropte woede van de voorstanders. Een gevoel dat maar nauwelijks merkbaar plaatsmaakte voor democratisch aanvaarden.

„Als je vindt, dat een coalitie CDA-VVD-D'66 onmogelijk is, waarom zeg je dat dan niet?” werd het congres voorgehouden. Het verwijt van de verrechtsing lag daarin besloten.

De „open-strategie” moties kregen weinig ondersteuning.

Het sprak vanzelf, dat de grendel-motie met een extra ALV, ingediend door Stijn Verbeeck en verdedigd door Maarten Engwirda, een gemakkelijke meerderheid haalde. Het Hoofdbestuur was zonder meer bereid om de motie naast de strategie-resolutie over te nemen.

Tenslotte werd de hoofdbestuurresolutie aanvaard: een voorkeur-coalitie zonder verdere uitsluiting.

Ik heb behoefte om daar nog wat van te zeggen.

De rechtse partijen hebben ons de afgelopen periode – toen de vorige uitsluitingsresolutie CDA-VVD-D'66 bestond – belaagd met het verwijt van de ondemocratische blokkade. Dat stelde hen in staat om inhoudelijke discussies uit de weg te gaan.

Misschien begreep de burger ook niet waarom D'66 alleen maar een botweg „nee” liet horen.

Nu liggen de kaarten anders. VVD en ook CDA zullen met inhoudelijke argumenten moeten komen.

Er zal duidelijkheid komen over standpunten als kerncentrales, koppeling minimum-uitkeringen aan minimum-inkomens, en kernbewapening.

En dat is de winst van het aanvaarden van de strategie-resolutie. Het antwoord, dat D'66 niet aan het verrechtens is, zal feitelijk blijken. VVD en CDA moeten met de billen bloot.

En dan de hele gang van zaken rond Jan Terlouw.

Vooraf dit: Er was geen comedie, geen manipulatie.

Jan Terlouw had besloten om geen lijsttrekker te worden. Naar zijn gevoel had de vierde plaats op de interne kandidatenlijst aangetoond, dat er onvoldoende vertrouwen bestond in zijn lijsttrekkerschap bij de net 3000 D'66-leden, die hun stem hadden uitgebracht.

Vrijdag zei hij dat tegen fractie, bewindslieden en hoofdbestuur. Radio, TV en schrijvende pers verspreidden dit nieuws met grote koppen. De D'66-ers in het land verstonden het bericht: zij kwamen zaterdag naar de Flint in Amersfoort.

Over het lijsttrekkerschap wilden zij meebesluiten.

Voor dit feit en voor een toeloop van 2000 mensen was geen scenario. Het élan van D'66, herkenbaar aan – vaak weldadige – bijna chaotische congressen, bleek springlevend. Zo werd dat ook ervaren.

D'66, het afgelopen jaar getergd door een moeizaam voortsukkeld kabinet, een aan handen en voeten gebonden fractie, bleek herboren. Dat was af te lezen aan de geconcentreerde gezichten en te beluisteren in de felle discussies.

Jan Terlouw wilde niet meer.

Het staccato-geklap, waarmee hij door het congres werd gedwongen zijn besluit nog eens te wegen, was op de grens van de redelijkheid. Mag een partij op deze manier een beroep op iemand doen?

Het was voor Jan Terlouw niet gemakkelijk. Maar weer was hij bereid om voor zijn partij te gaan staan. Dat is niet gering.

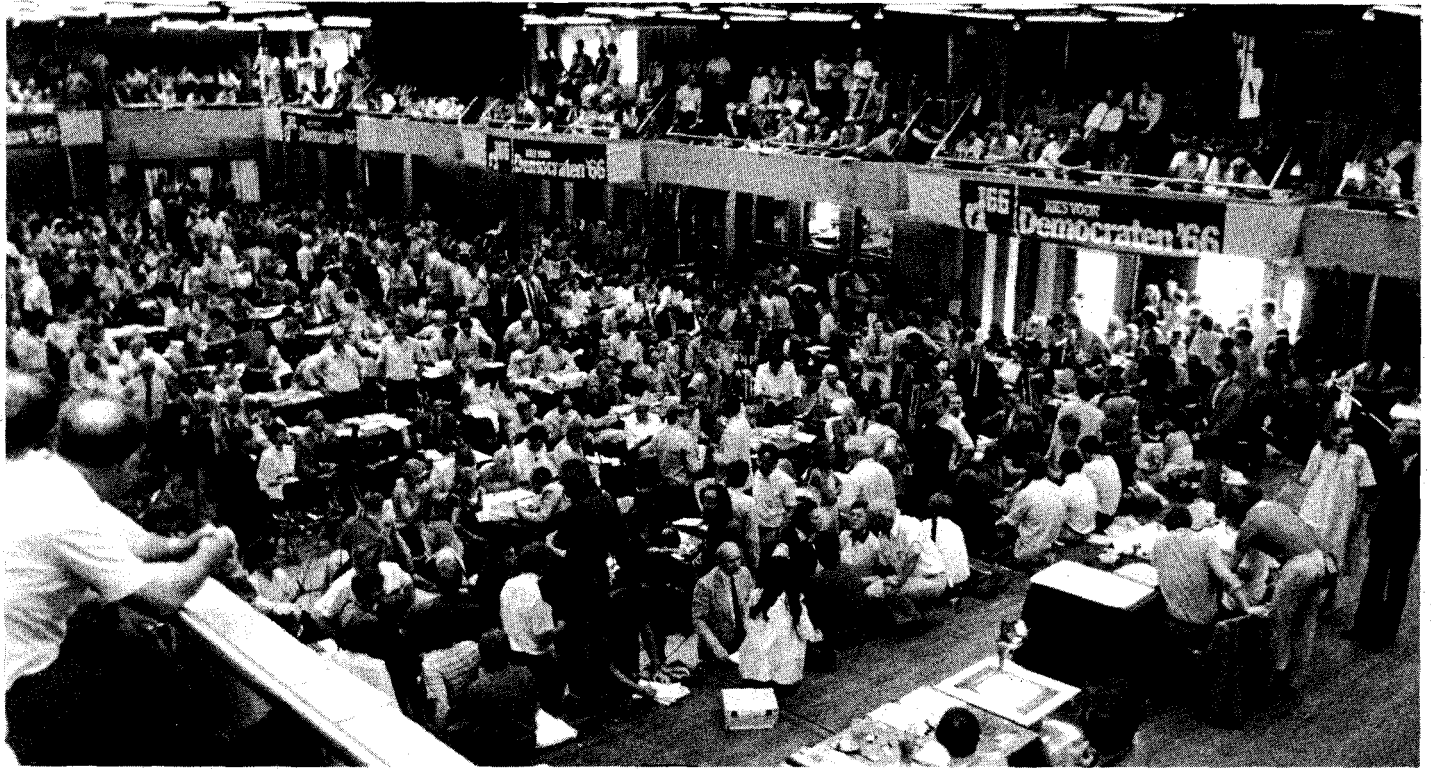
Het was goed dat Zeevalking, van Mierlo en velen om hen heen zo krachtig in de weer waren.

Dat Gerrit Mik meedeed aan de lijsttrekkersverkiezing gaf aan de ALV de kans om nog eens te onderstrepen wat ze wilde: een duidelijke linkse partij.

Natuurlijk klonk ook ongenoegen door over de gang van zaken. Niet terecht. Onze ALV is een voorbeeld van besluitvorming door een „one man – one vote” systeem. 2000 mensen hebben de orde bepaald en beslissingen genomen.

Uniek, daar kan D'66 trots op zijn.

CONGRESIMPRESSIES

door Stijn Verbeeck

Zelden is een congres uitvoeriger voorbereid dan ons verkiezingscongres van 17 juli 1982. Afdelingsvergaderingen, congressen in elke regio en zelfs een bijeenkomst van vierhonderd „verontrusten” in Krasnapolsky op 26 juni.

Te danken – te wijten zo u wilt – aan één man: Jan Terlouw. Zijn teksten over Hans van Mierlo, over de zeurende schoolklas, over het afwijzen van de blokkade (zelfs nog daags na Krasnapolsky voor de AVRO-radio) brachten sommigen tot wanhoop, anderen tot vertwijfeling. Velen vroegen zich af: wat bezielt die man? Waarom doet hij dit? Geen wonder dat de kranten van maandag 19 juli spraken van een „lijsttrekker tegen wil en dank”.

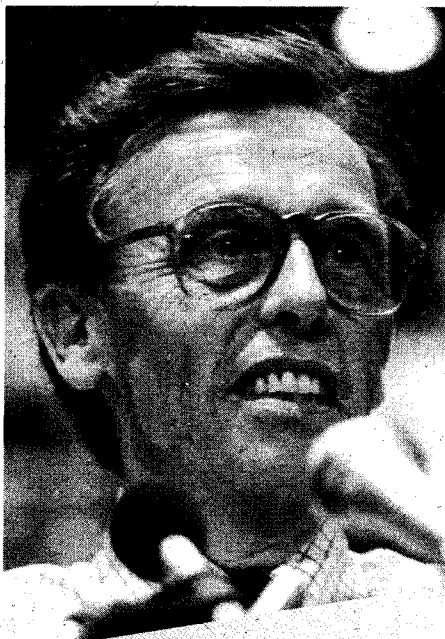
Is dat zo? Neen! Wie Jan Terlouw kent, weet dat hij thuisheert in een partij waarin zelfstandig denken en met elkaar van gedachten wisselen tot het fundament behoort. En dat is zaterdag 17 juli ook gebeurd. Als mensen dat manipuleren noemen, dan zeg ik: Je zat er zelf bij! Je zat er bij toen Jan van Berkom de brief van Jan Terlouw voorlas. En je had moeten applaudisseren of op een andere manier van je instemming blijk geven als je het er mee eens was dat Jan Terlouw zou opstappen. Je bleef doodstil! En even later, toen Henk Zeevalking het congres voorstelde dat het toch mogelijk zou moeten zijn om over deze brief van gedachten te wisselen, waar was toen je protest? Het congres nam het voorstel tot uitbreiding van de agenda met

een punt 8b bij acclamatie aan. Een paar uur later ging het er met hetzelfde enthousiasme weer af, hoewel er toen inmiddels 22 leden over dit onderwerp het woord wilden voeren, maar Jan Terlouw wilde hen niet meer horen. Ik was ook bij die 22, maar je hoort mij niet piepen over manipulatie. Ik schud alleen mijn hoofd over zoveel onverstand van het congres, want ik had het nou juist wel aardig gevonden om eens te luisteren wat die 22 leden op al die „verontrustende” opmerkingen van Jan Terlouw terug te zeggen hadden. We zullen het nooit weten...

Zwaaien

Het begon vrijdagavond allemaal zo rustig. Driehonderd gedisciplineerde congresgangers werkten in iets minder dan tweeënehalf uur de sinds vorig jaar gewijzigde hoofdstukken van ons verkiezingsprogramma door. Er is weinig tumult en veel acclamatie, af en toe een begin van discussie, bijvoorbeeld tussen Mat Botman en het hoofdbestuur of het nou „ombuigingen” of „aanzienlijke ombuigingen” moet worden. De stemming brengt uitkomst: aanzienlijke wint. En er is de vraag van congresvoorzitter Saskia van der Loo aan

een handopstekende congresganger: „Wilt u stemming of zit u alleen maar even leuk tegen mij te zwaaien?”

De geplande tijd wordt met drie minuten overschreden. Hulde aan de congresvoorzitters: Saskia als gezegd, Rudi Nieuwenhoven en Frans Rogier. Zij zouden het zaterdag warmer krijgen maar er zich voor het merendeel glansrijk doorheen slaan.

Gevoel voor drama

De zaterdag is op zoveel manieren verslagen in dag- en weekbladen en bovendien heeft circa 14% van de leden het hele gebeuren van A tot Z meegemaakt, u zult dus langzamerhand wel weten wat er allemaal is gebeurd. Naar goed gebruik geef ik u een aantal impressies van mensen die er bij waren.

Dick Tommel: We hebben eindelijk weer eens over inhoudelijke dingen gepraat en niet zoals gewoonlijk alleen over administratieve zaken. Over de strategieresolutie was grote eensgezindheid, de discussie ging eigenlijk alleen maar over de formulering.

Zoals Maarten terecht zei: „We praten over een hoop hete lucht”. Moeizaam gingen we naar waar we uiteindelijk wilden komen.

Ik ben het niet eens met Gerrit Mik als hij zegt dat alleen de vier fractieleden die tegen voortzetting van regeren met het CDA hebben gestemd een progressieve koers varen. Alsof de overige dertien de partij onmiddellijk aan een CDA/VVD-combinatie zouden aanbieden? Maar zo is het niet! Electoraal zul je nooit kunnen bewijzen of een andere lijsttrekker het beter of slechter gedaan zou hebben, maar dat vind ik ook niet belangrijk. Ik heb vertrouwen in de partij. Een partij met gevoel voor drama!

Marin Engelhard: Het was mijn eerste congres, maar wel meteen raak! We hadden – vanwege de vakanties – op ongeveer duizend bezoekers gerekend. Ik hoop maar dat de mensen niet al te veel overlast hebben gehad...

Jan Schonk: Het zou schitterend geweest zijn als Jan Terlouw niet op zijn besluit was teruggekomen. Als hij gezegd had: ik heb die afstand tussen de partij en mijzelf gevoeld. Ik heb onbelemmerd aan de discussie deelgenomen. Ik ben blij met het vertrouwen dat ik alsnog heb gekregen, maar mijn besluit ligt in mijn brief aan de voorzitter: ik kom daar niet op terug! De blokkade is er natuurlijk levensgroot!

De deur is potdicht. De tekst biedt geen enkele ruimte en zo'n extra congres wordt nooit bijeengeroepen.

Lisette Hettema: Het was een thriller van de eerste orde.

Cees Spigt: In geen jaren zo'n congres meegemaakt, maar het geeft me wel zorg. Ik denk dat we er nog lang niet mee klaar zijn. Alle trekjes die tegenwoordig in de Nederlandse politiek gebruikelijk zijn zaten er allemaal in.

Ik maak me zorg over het beeld van D'66 in de pers. Ben blij dat Gerrit Mik toch ook ongeveer een derde van de stemmen voor het lijsttrekkerschap op zich heeft verzameld. Daarmee kun je naar buiten toe duidelijk maken dat D'66 méér is dan alleen Jan Terlouw. Een nog interessanter cijfer gaf de stemming rond de blokkade: 815 voor, 855 tegen. Dat moet toch een signaal zijn voor Jan Terlouw. D'66 blijft een progressieve partij. (Ik verzeker Cees Spigt dat er naar mijn overtuiging een veel groter aantal mensen vóór een blokkade was, maar velen hebben voor het compromis gestemd om Jan Terlouw als lijsttrekker te houden. SV) De activiteit van Rappèl zal na 8 september keihard doorgaan. Zonder heilige huisjes te ontzien zullen we discuss-

sievoorstellen doen aan de partij die vooral zullen gaan over:

1. Hoe organiseren we ons als politieke partij?

2. Wat is ons politiek fundament?

Gelet op de adhaesie tot nu toe reken ik er op dat wij nog dit najaar spijkers met koppen kunnen slaan.

Jan Veldhuizen: Wij praten over ethiek en dat soort zaken en beseffen te weinig dat politiek een keihard bedrijf is om dingen binnen te halen. Niet voor je zelf, maar gewoon proberen zoveel mogelijk van je programma te realiseren. Wij getuigen te veel en zijn nog te weinig gewend om om te gaan met de macht. Voorbeeld: als onze bewindslieden beslissingen moeten nemen namens een coalitiekabinet dan wordt ons dat door de partij kwalijk genomen (zelfs als die beslissingen al in een vorig kabinet zijn voorbereid). Je kent de feiten: Ameland, Amelissewerd...

Wij moeten ideaal en werkelijkheid bij elkaar brengen. Dat betekent niet je idealen verkwanselen, maar wél dat je in de praktijk van een coalitie rekening moet houden met de idealen van anderen. Daar hebben we geen kaas van gegeten. Dat openbaart zich ook op dit congres: zelfs mensen, die best bereid zijn zich er bij neer te leggen, blijven toch met een gevoel van onvrede zitten.

Suzanne Bischoff: Ik ben boos op mezelf. Ik wist dat het een melodrama zou worden, maar aan het eind had ik toch weer tranen in de ogen. Ik heb me toch weer laten oplieren door ze. Door wie? Door de mannen, neen, door de top. Maar nu is het gezeur afgelopen. Nu moeten we allemaal aan de slag!
Jij ook!

Gerrit Mik: Eén van de hoofdrolspelers? Ja dat kun je zo zeggen. Of het scenario klaar lag?

Soms kreeg ik dat gevoel ook, maar je kunt het nooit bewijzen. Die interventie van Zeevalking. Van de congresleiding vond ik het onzorgvuldig – om geen ander woord te gebruiken – om Jan Terlouw als laatste tien minuten de gelegenheid te geven over de strategieresolutie te spreken.

Waarom ik lijsttrekkerkandidaat bleef?

1. Om een lijn van het laatste half jaar door te trekken.
2. Omdat ik ongelukkig was met het optreden van Jan Terlouw. Eerst niet, dan weer wel.
3. Omdat ik een uitlaatklep wilde bieden voor het grote onbehagen in de wandelingen over D'66.

Clusters

Onbehagen slijt. Vooral als je er zelf iets positiefs tegenover kunt stellen. Nog een paar dagen scheiden ons van de kamerverkiezingen. Daar werken we een stuk van ons onbehagen weg. En eind oktober is er al weer een congres om iedereen door iedereen tot de orde te laten roepen.

Eén ding is sinds 17 juli duidelijk: Democraten doen het in clusters!

DEMO-CRAATJES

door Marie-Louise Tiesinga

Een nieuw seizoen ligt voor ons. Iedereen goed uitgerust? Een nieuwe Statenperiode, een nieuwe Raadsperiode en nieuwe verkiezingen voor de Tweede Kamer. Maak je borst maar nat, actieve D'66-er! Ik schrijf dit, zojuist teruggekeerd van de campagnestart in het Kurhaus in Scheveningen, waarvoor de campagnecommissie toch maar weer een leuk programma in elkaar had gedraaid in voor velen nog vakantietijd. De opkomst was niet echt groot, maar de sfeer was prima en om het geheel nou meteen maar weer mat te noemen zoals het ANP-nieuws om zes uur deed, dat is onzin. Een programma over kunsten is nu eenmaal geen polonaise maar een zaak waarover serieus van gedachten gewisseld dient te worden, zeker als het om bezuinigingen gaat. Er tussendoor was het wel lachen geblazen, bijvoorbeeld om een aantal rake typering door leden van de Haagse Comedie. Ook al stelde het niet zoveel voor. Daarop zullen we ongetwijfeld nog veel commentaar krijgen!

Veel Democraatjes zijn er sinds de laatste keer nog niet in m'n bus terecht gekomen. Dat zal binnenkort wel gebeuren als de kranten met het oog op de verkiezingen van 8 september verschijnen. Wat er ligt, verscheen of net voor, of net na de Gemeenteraadsverkiezingen. Een aantal wil ik niettemin de revue laten passeren.

Haaksbergen stuurde ons echt enige folders die ze voor de Gemeenteraadsverkiezingen hebben gebruikt. En een kleurplaat, zo eenvoudig van uitvoering, dat hij met een minimum aan kosten gemaakt kan worden. En dat is belangrijk in onze partij, nietwaar! Ik wilde het toch even noemen. Het juninummer van d'Oliphant van **Amsterdam** bevat o.a. een aardig interview van Roger van Boxtel met Jacob Kohnstamm die vertelt over zijn afgelopen jaar in de Tweede Kamer. Over hoe hij de hem toebedeelde portefeuille defensie aanvankelijk in het geheel niet ambieerde („Je keurt een uitgave van 12 miljard goed voor de aanschaf van spullen waarvan je hoopt dat ze nooit gebruikt hoeven te worden...”), maar er allengs meer plezier in kreeg en er – met reden – trots op is dat D'66 als enige partij erin is geslaagd een Defensienota te produceren met betrekking tot noodzakelijke ombuigingen. De Demokrabbel van **Borne** meldt trots dat de fractie daar twee nota's het licht heeft doen zien: een emancipatienota en een financiële notitie en geeft een niet gering overzicht van de aandacht die ze in de pers hebben gekregen. En hoera, het **Diemer Nieuws** was ook weer van de partij met een paar zeer verzorgde nummers. De **Goudse Democraat** (vaarwel Ton de Liefde!) en de **Groene Golf van Nijmegen** besteden aandacht aan het verschenen boekje (R)appel. In Nijmegen worden de democraten opge-

roepen er hun reacties op te geven. Daarover lezen we ongetwijfeld wel iets in de volgende **Groene Golf**. **Opinie D'66 van Tilburg** vermeldt in een fraai nieuw groen jasje – dat de redactie overigens geldzorgen baart, veroorzaakt door het wegvallen van een (goedkope) mogelijkheid tot vermenigvuldigen bij een van de leden – weer allerlei wetenswaardigheden.

O.a. bevat dit blad een prima artikel van de hand van Jan van Rossum getiteld „Toetreding in commissies van niet-raadsleden”.

Van Rossum (een van onze twee nieuwe gemeenteraadsleden in Tilburg, het beste, Oscar Heezemans!) zet daarin een aantal goede argumenten op een rij in een warm pleidooi om naast gemeenteraadsleden belangstellenden en deskundige burgers in commissies van advies en bijstand op te nemen. Misschien iets voor de andere bladen? **Opinie '66** is te bereiken via redactielid Lyon Mutsaers (013 - 683486). Tot slot van de plaatselijke bladen het **Informatieblad van Zutphen**, dat eerder „Van de Tribune” heette. Redactielid Jan Poorterman legt echter uit, dat deze naam bij de wat oudere leden, zo in de leeftijd van 50-60 jaar, emotionele weerstanden oproep. Onder dezelfde titel verscheen n.l. enkele tientallen jaren geleden een communistische periodiek. En aan die tijd bewaart men over het algemeen en zeker in onze democratische kringen, zo schrijft Jan, bepaald geen goede herinneringen. Hij heeft echter toch weer een informatieblad van maar liefst 18 pagina's weten te vullen, waarin ook verslag wordt gedaan van de collegeonderhandelingen in Zutphen. De PvdA bleek een uiterst onbetrouwbare onderhandelingspartner en door hun weinig integere manier van manoeuvreren liep D'66 in Zutphen een wet-houderschap mis.

Het in journalistiek opzicht beste regioblad is nog steeds de **Drevel van Noord-Holland**.

Eigenlijk ook het best verzorgde blad (moet een fikse duit aan ten koste worden gelegd). In het augustusnummer dat ik op de valreep ontving een interview van **Loebas Oosterbeek** met de drie Noordhollandse TK-fractieleiden, **Ernst Bakker**, **Jan Veldhuizen**, **Grace Cotterell** en het Groningse fractielid **Gerrit Mik**, die stemden tegen de vorming van het interimkabinet met het CDA. Verder ook een verslag van een vraaggesprek met **Chel Mertens**, waarin hij uitlegt waarom de discussiebijeenkomst op 26 juni in **Krasnapolsky** te Amsterdam er moest komen. Allemaal zeer de moeite van het lezen waard.

Dan wil ik nog graag wijzen op het nieuwste blad in onze partij **VOOR DE d'RAAD**, bestemd voor „vertegenwoordigers van D'66 in plaatselijke bestuursorganen en andere belangstellenden in lokaal en verlengd lokaal bestuur”, zoals in het colofon staat vermeld. Het eerste interessante nummer is verschenen. Wij wensen de voorlopige redactie veel succes!

Afdelingen: EEN GOEDE CAMPAGNE, MOED EN SUCCES GEWENST!

DE PERS OVER D'66

door Marie-Louise Tiesinga
deze keer m.m.v. Peter van den
Besselaar,
stagiair bij D'66.

Een belangrijk item in deze verkiezingsstrijd – het was te voorspellen – is het tijdstip waarop het definitieve besluit over het al dan niet plaatsnemen van nieuwe kernkrachten in Nederland genomen moet worden. In reactie op uitspraken van Van Agt en Den Uyl verklaarde Jan Terlouw – zeker en krachtig overkomend in de eerste van een serie speciale verkiezingsprogramma's van KRO-televisierubriek Brandpunt op 12 augustus dat in 1983 niet persé een definitief besluit behoeft te vallen.

Het is duidelijk: D'66 is tegen de plaatsing van kruisraketten op Nederlands grondgebied, maar dat standpunt heeft geen eeuwigheidswaarden. De definitieve beslissing daarover zal in de eerste plaats afhankelijk moeten zijn van het verloop van het overleg over beperking van kernwapens tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie in Genève. Terlouw wilde zich dan ook niet vastleggen op een bepaald tijdstip. Het besluit moet genomen worden „als de tijd daarvoor rijp is”. Dat haalde de volgende dag alle kranten met niet geringe koppen.

Een paar dagen eerder had Laurens Jan Brinkhorst zich al publiekelijk uitgesproken tegen het accepteren van voetnoten. Het voorstel van premier van Agt om de Tweede Kamer te laten beslissen over de plaatsing noemde Brinkhorst „onvolledig”. Voordat de Kamer aan een besluit toe is, moet de regering al een beslissing hebben genomen. Volgens Brinkhorst moet een regering in staat zijn een eensgezind vrede- en veiligheidsbeleid te voeren. Het tijdstip van beslissen komt niet aan op een maand, maar volgens hem moet de knoop toch uiterlijk begin 1984 worden doorgemaakt. Niet persé in 1983, maar toch wel begin 1984. Veel ruimte zit daar niet in...

Terlouw's duidelijke uitspraak was weer koren op de molen van IKV en Pax Christi die D'66 onmiddellijk bij de „plaatser” indeelden en de kiezers adviseerden niet op het CDA, de VVD en D'66 te stemmen. Maar ja, met genuanceerde standpunten moet je nu eenmaal veel uitleggen. Voor velen is nee, nee en bestaan geen nuances zelfs niet als het nee betekent dat je internationaal het tegenovergestelde bereikt van wat je wilt bereiken. Bij het sluiten van deze Democraat waren de opiniebladen helaas nog niet verschenen, maar aan dit onderwerp zal ongetwijfeld, ook met betrekking tot D'66 weer ruime aandacht worden besteed.

Gezegd moet worden, dat het in de regering op onze post blijven momenteel veel publiciteit met zich meebrengt. In een tijd dat de Tweede Kamer op reces is – actieve kamerleden stellen deze weken alleen nog maar vragen of lopen stage – haalt het kabinet vrijwel dagelijks op vele manieren de kranten. Dat geldt ook voor „onze” bewindslieden. Er wordt hard gewerkt en ge-

profileerd ook op onderwerpen die D'66 nauw aan het hart liggen en die in de periode van het kabinet met CDA en PvdA vrijwel steeds werden ondergesneeuwd door financieel-economische problemen. Ik noem een paar zaken die ruime aandacht hebben gehad: het milieuplan van Ineke Lambers dat lijn gaat brengen in het milieubeleid van de overheid; Erwin Nypels' akkoord over de sociale woningbouw – toch maar liefst 18.500 woningen meer dan Van Dam dacht te kunnen bouwen; Jan Terlouw's activiteiten om iets voor het bedrijfsleven te bereiken, o.a. de M.I.P. (Maatschappij voor Industriële Projecten) en recentelijk de verlaging van de elektriciteitsstarieven voor grote bedrijven; nieuwe exportfaciliteiten van Wim Dik in de vorm van de Exportnota en o.a. acht miljoen gulden voor financiële ondersteuning van investeringsvoorbereidings- en haalbaarheidsstudies die door de Nederlandse

KRANT	FOTO (HxB)	KOLOM	KOP
TROUW AD	95x100 135x120	3/4 2/4	TERLOUW VOERT D'66 TOCH AAN toch weer Terlouw/De Koning (CDA): Een Wanvertoning
VOLKSKRANT	95x170	3/5	na aanvankelijke weigering TERLOUW LEIDT D'66 TOCH BIJ KAMERVERKIEZINGEN
TELEGRAAF avond VRIJE VOLK	125x150 geen	1/5 2/4	JAN TERLOUW TOCH D'66 LIJSTTREKKER
PAROOL NRC HANDELSB.	geen 150x195	1/10 2/4	(Inhoud) geen voorpaginanieuws JAN TERLOUW ZAL TOCH DE LIJST VAN D'66 TREKKEN (In Jan Terlouw schuilt nu al een Heintje Davids – de mondialen)

KRANT	NIEUWSWAARDE						OBJECTIVITEIT									
	KOP			FOTO			ARTIKEL									
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
TROUW AD		X		X						X						X
VOLKSKRANT TELEGRAAF	X		X			X		X		X					X	
avond VRIJE VOLK		X				n.v.t.		X						X		
PAROOL		n.v.t.				n.v.t.		n.v.t.						n.v.t.		
NRC HANDELSBL.	X					X				X						X

ad NIEUWSWAARDE: 1=minimaal 3/5=maximaal
ad OBJECTIVITEIT: 1=neg. subjectief 3=objectief 5=positief subj.

commentaar

TROUW ALG. DAGBLAD	geen speciaal redactioneel commentaar TITEL: ONGELOOF IN TERLOUW (operette goedkope soort / geen formele blokkade / schijn van zorgvuldige orkestratie / formidabele aantrekkingskracht is evenmin ongeschonden)
VOLKSKRANT	TITEL: MELODRAMA (maf melodrama / discussie meer heftig dan wezenlijk / J.T. politiek inhoudelijk vervreemd)
TELEGRAAF	TITEL: ONBEREKENBAAR (in haar diepste wezen verdeelde partij / onberekenbare toekomstige regeringspartner / manipulatie / loze ontslagbrieven / partijbelang zwaarder dan landsbelang)
avond HET VRIJE VOLK HET PAROOL	geen speciaal redactioneel commentaar TITEL: TERUG VAN WEG (J.T. niet ten onrechte „de meest voor de hand liggende lijsttrekker” / persoonlijk element boven politiek / positie Terlouw verzwakt / extra congres splijtzam?)
NRC HANDELSBLAD	TITEL: DE GEKWETSTE TERLOUW (brief J.T. bepaald geen tactische meesterzet / J.T. bleef in gebreke door niet inhoudelijke kritiek te leveren op het boek van van Engen / misplaatste euforie over de terugkeer)

Terlouw: In 1983 geen besluit kruisraketten

Zaant-
13/8/82

(Van onze parlementaire redactie)

DEN HAAG - Een nieuw kabinet hoeft niet per se in 1983 een definitief besluit te nemen over het al dan niet plaatsen van nieuwe kernraketten in Nederland. Een dergelijke beslissing zal in de eerste plaats afhankelijk moeten zijn van het verloop van het overleg over beperking van kernwapens tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie in Genève.

Dat zei lijsttrekker Jan Terlouw van D'66 gisteravond tijdens de eerste van een serie speciale verkiezingsprogramma's van de KRO-televisierubriek Brandpunt.

om een definitief nee uit te spreken tegen de nieuwe kruisraketten door een gezamenlijk optreden van PvdA, D'66 en een aantal CDA'ers. Een bij voorbaat uitgesproken absoluut nee tegen de kruisraketten van de PvdA vindt Terlouw bij deelname aan een nieuw kabinet niet aanvaardbaar. Wat hem betreft komt er wel een nieuw kabinet van CDA, PvdA en D'66 maar zonder dit soort voorwaarden en blokkades vooraf. Terlouw zei zich persoonlijk gekwetst en getergd te voelen door allerlei uitspraken van PvdA-politici aan zijn adres in de afgelopen maanden. Desondanks wil hij in principe opnieuw met de PvdA samen in een kabinet zitten. Hij achtte het ook zeer onwaarschijnlijk dat de achterban van zijn partij akkoord zou gaan met de

ondernemingen buiten de Westerse geïndustrialiseerde wereld worden uitgevoerd. Een geval apart vormen de moedige en noodzakelijke pogingen van Max Rood om tot hervorming van de politie te komen onder het motto: „niet meer maar beter”. Een stroom van negatieve publiciteit is over zijn hoofd uitgestort nu hij tot bevriezing van de politiesterkte is overgegaan. In een uitstekend artikel in NRC Handelsblad legt commentator mr. Frank Kuitenbrouwer echter uit dat uitbreiding van de korpsen geen kwaliteitsverbetering behoeft te betekenen. En ondanks alle protesten konden we op 12 augustus in verschillende kranten lezen, dat hoofdcommissaris Valken van de Amsterdamse politie, bijgestaan door vertegenwoordigers van de ministeries van binnenlandse zaken en justitie vóór 1 oktober zijn eerste rapport uitbrengt over mogelijke veranderingen binnen het korps. Met de ambtenarenbonden gaat Max Rood over de besteding van de 1% salarisverlaging in de tweede helft van deze maand in de clinch.

Een vrolijke noot vormt het knipsel uit de Waarheid van 29 juli j.l. dat ik uit Amster-

dam kreeg toegestuurd met de mededeling dat de Waarheid door onze knipseldienst ongetwijfeld over het hoofd wordt gezien! Tot slot deze keer nog even terug naar het Congres van 17 juli en de publiciteit die daaruit voortvloeide. De in- en externe kritiek was lang niet mals. Nee, de schoonheidsprijs zal dit kongres niet krijgen. Ongeveer honderd leden hebben gemeend hun lidmaatschap te moeten opzeggen en de indruk bestaat dat de gang van zaken daartoe sterker heeft bijgedragen dan het uiteindelijke resultaat.

Het door partijofficials toch wat bagatelliseren van gevoelens en opvattingen die bij een groot aantal congressangere heel diep leefden, stak pijnlijk. Het vormt ongetwijfeld de reden voor uitingen als boegeroep, het verscheuren van stemkaarten en het in geëmotioneerde toestand opzeggen van lidmaatschappen. En dat allemaal in een mate zoals nog niet eerder op onze congressen is voorgekomen. Al is het natuurlijk de meerderheid die op een democratisch congres beslist, e.e.a. stemt toch tot nadenken, zeker in een partij waarin aan de stem van minderheden zoveel waarde wordt gehecht.

Het was een emotioneel congres en het valt niet te ontkennen dat wat de een manipulatie noemt voor de ander een uiting is van pragmatisme. Respect overigens voor de congresvoorzitters, m.n. voor Saskia van der Loo die deskundig en standvastig de strijdende partijen in de hand hield en het voetvolk mende. Het Congres werd geweldig belicht in de media. Peter van den Besselaar, stagiair bij D'66, heeft een analyse gemaakt van de berichtgeving in de landelijke ochtend- en avondbladen. Ik laat een deel van zijn werkstuk hieronder volgen. Dat mag wel een keer. Het gaat tenslotte om wat ik al heb horen noemen „het congres van de eeuw”.

ML: „Peter, we kunnen in deze rubriek maar een klein stukje opnemen van de uitgebreide analyse die je hebt gemaakt. Licht nu uit de rest eens een aantal opmerkelijke punten.”

PvdB: „In de eerste plaats zou ik willen opmerken dat de plaats waar sommige

kranten het nieuws zetten nogal twijfelachtig is. Kijk maar eens naar het AD met de uitspraak van De Koning op pag. 1. Grappig is ook het verschil in opvatting over het artikel van Bob Groen in de Volkskrant. Iedereen is het erover eens, dat het veel zeggingskracht heeft, maar ik vind het erg suggestief, word geïrriteerd door de vele korte zinnetjes die hij gebruikt. Anderen daarentegen (waaronder ik - ML) vinden het een uitstekend artikel.”

„De Telegraaf”, vervolgt Peter van den Besselaar, „is een slecht medium wat de nieuwsvoorziening betreft. Het is ook de enige krant die geen scheiding aanbrengt tussen de drie elementen: feiten, commentaar en sfeer. Aardig is ook de vergelijking tussen twee kranten waar het de sfeerverhalen betreft (niet in bovenstaand overzicht opgenomen - ML). Het Parool opent met: „Congres van hoogtepunten met als ondertitel: onvoorstelbare happening in een tropische warmte (incl. foto van bijna een 1/2 pag.), het Vrije Volk heeft het over: de facelift van een lijsttrekker. Hoe applaus Jan Terlouw redde... (incl. foto van een 1/2 pag.). Dat weerspiegelt toch wel een verschil in smaak bij de journalisten. De NRC is heel raak in z'n commentaar. Fijn is ook bij die krant dat ze de letterlijke tekst weergeven van documenten, zoals nu van de brief van Jan Terlouw. Dat doen ze vaker en dat doet heel prettig aan.

„Het Parool”, zegt Peter van den Besselaar tot slot, is naar mijn mening stilistisch en journalistiek te prijzen. Over ons congres hebben zij voor de beste verslaggeving gezorgd. Goede journalistiek (en dat hoeft beslist niet alleen positieve berichtgeving te zijn - ML) is goed voor D'66.”

ML: „Met je conclusie m.b.t. Het Parool ben ik het van harte eens. Als het geweldige journalistiek potentieel zich nu eens wat meer toelegde op goede journalistiek - de goeden uiteraard niet te na gesproken - dan zou het ons ongetwijfeld beter gaan.”

Jantjes halen de Kamer

Waarheid
24-7-82

Hebben de opvarenden van het bevoorradingschip Zuiderkruis van de koninklijke marine een spreekverbod gekregen over de reis naar Amerika begin dit jaar of niet? Dat wil het Eerste Kamerlid mevrouw J. Tiesingamerlid (D'66) weten van minister Van Mierlo van defensie.

In schriftelijke vragen zegt het Eerste Kamerlid, dat indien er een spreekverbod is opgelegd, ze

NIEUWS UIT DE ADVIESRAAD

Op 19 juli j.l. kwam de Adviesraad weer bij elkaar. Vergeleken bij de vorige vergaderingen zag de agenda er niet zo spectaculair uit. Toch lagen er onder het kopje „Aktuele politieke moties” strategiemoties en amendementen, waarover uitgesproken meningen bestonden zoals later bleek.

Het eerste „zware” onderwerp die dag bestond uit een stuk van Arend Meerburg, hierover werd enthousiast gediscussieerd. In dit stuk werd gevraagd om meer aandacht voor technologie – ook in de campagne – naast onze oudere aandachtspunten als democratisering, milieu, industriële vernieuwing e.d. Juist een partij, die niet aan oude vormen is vastgebakken, zou de nieuwe ontwikkelingen moeten bestuderen en zich ook met de positieve kanten moeten bezig houden.

Chel Mertens zette uiteen, wat er op dit gebied zo al leeft in de fractie en in de werkgroepen, b.v. het bevorderen van computerlessen in de brugklas.

Er werd besloten het stuk aan de verschillende hierbij betrokken organen te sturen samen met een verslag van de tijdens de vergadering gemaakte opmerkingen.

Vervolgens kwam Perspectief '86 aan de orde. Maarten Engwirda, Louise Groenman en Jan Veldhuizen waren aanwezig als opstellers van het plan.

Bij vele leden bestond grote waardering voor „Perspectief”. Een motie van Koppelaars werd dan ook aangenomen, waarin Perspectief '86 als basis voor het verkiezingsprogramma werd aanbevolen. Een amendement van Onno Drukker voegde er aan toe „mits een cijfermatige onderbouwing aan het congres wordt voorgelegd.”

(Helaas moeten we na 17 juli constateren, dat hieraan niet tegemoet gekomen is. Pres.)

Hierna kwamen de actuele politieke moties aan de orde. Velen hadden zich ingespannen om moties te maken, die dan wel binnen dan wel net buiten, en hierover verschilden de meningen ook weer, de taakopdracht van een AR vallen.

Toen evenwel een motie van Gaientaan en Wessel werd aangenomen: De AR dringt er bij het HB, Tweede Kamer fractie en bewindslieden op aan niet op congresuitspraken vooruit te lopen, besloot de kleinste mogelijke meerderheid van de AR hieruit de consequentie te trekken, dat dit ook voor de AR zou moeten gelden. Wel betreurde de AR in zeer grote meerderheid via een motie van Jorritsma dat hij niet geraadpleegd was door het HB voordat de strategie-resolutie opgesteld werd.

Tot slot nam de AR een motie aan van Schoof, waarin werd gesproken over de structuur van subsidiëring ten behoeve van ontwikkelingssamenwerking. Vooral de mondigheid en eigen verantwoordelijkheid van

mensen werd benadrukt.

Opmerking van het presidium: bij de ingekomen stukken vinden wij steeds meer verzoeken om bepaalde onderwerpen op de agenda van de AR te plaatsen. Het presidium zoekt alle Democraten die graag iets op de agenda geplaatst willen zien, eerst contact op te nemen met de eigen regio-AR-leden.

Else Rose Kuiper, vice-voorzitter.

■ Werkgroep etnische groepen

D'66 pleit al jaren voor een volwassen minderhedenbeleid. Dat ligt niet alleen voor de hand, maar is voor een vooruitstrevende democratische partij zelfs vanzelfsprekend. D'66 politici zijn „ervaringsdeskundigen-bij-uitstek” waar het de omgang met minderheden betreft. De wijze waarop „de politiek” omgaat met „minderheden” kan terecht worden gezien als maatstaf van politiek volwassen functioneren.

De politieke minderheidspositie vormt voor D'66 zelf een sterke impuls naar grotere mondigheid. Voor de etnische groepen in onze samenleving is het dagelijks geconfronteerd worden met de „minderheidsrealiteit” echter aanzienlijk problematischer.

Dat buitenlandse werknemers allermint als onze „gasten” worden onthaald, is bekend; dat „rijksgenoten” slechts naast Sinterklaas hun „zwarte Pietenrol” met ere vervullen een feit; dat Molukkers „door de eeuwen trouw” door ons zijn miskend misschien omstreden, maar dat zelfs onze zorg voor „politieke” vluchtelingen van beperkte aard is, wordt door vele feiten bewezen.

Kortom, het zal nog lang duren voor de multi-culturele samenleving waar wij (en met ons anderen) voor zeggen te pleiten tot stand zal zijn gekomen. Na overleg met ons huidige tweede kamerlid voor o.m. minderheden, Gerrit Mik, richt ik hierbij een oproep aan alle D'66-ers die zich bij de problematiek van de etnische minderheden betrokken voelen. De SWB-werkgroep minderheden heeft dringend behoefte aan nieuwe leden. Gestreefd zal worden naar een overzichtelijke werkwijze en gerichte aanpak van de vele aspecten van het

nieuwe AABN-brochure biedt hierin uitkomst, want in de eerste vier hoofdstukken worden de schijnwerpers op die eerste periode gericht. „Afrikaans Nationaal Congres – 70 jaar strijd tegen apartheid” is niet als een roman geschreven, maar bevat toch een helder en overzichtelijk betoog. In het boekje zijn een tiental foto's opgenomen, waaronder enkele unieke opnames van de Zuid-Afrikaanse verzetsfotograaf Eli Weinberg.

Het boekje kost f 9,- en is te bestellen bij de AABN door f 11,50 over te maken op giro 580900 onder vermelding van de titel van de brochure. Telefonisch bestellen kan ook: telefoon 020 - 237335 of 257952. Tevens verkrijgbaar bij een aantal progressieve boekhandels.

Mensenrechten

De Vereniging Bescherming Voetgangers (VBV) heeft in een speciale uitgave van haar voorlichtingsblad „Mensen Op Straat” antwoord proberen te geven op de vraag wat gemeenteraadsleden kunnen doen voor de verkeersveiligheid. Daarbij is de VBV er van uitgegaan dat de voetganger veilig en logisch gebruik moet kunnen maken van de openbare ruimte.

Deze speciale uitgave van „Mensen Op Straat” zal op dinsdag 7 september (de dag waarop de nieuwe gemeenteraden worden geïnstalleerd) aan alle raadsleden via hun gemeentehuis worden aangeboden.

In aansluiting op deze speciale uitgave van „Mensen Op Straat” organiseert de VBV studiedagen op zaterdag 25 september in Tilburg en dinsdag 12 oktober in Zwolle waar verder gediscussieerd kan worden over de vraagstelling.

Raadsleden of belangstellenden die deel willen nemen aan één van de studiedagen kunnen zich daarvoor opgeven via de bon op de achterpagina van de „special” of bij het secretariaat van de VBV aan de Bezuidenhoutseweg 121 in Den Haag, Telefoon 070 - 471501.

Anti-Apartheidsbeweging Nederland Lauriergracht 116, Amsterdam

Weinig mensen zullen op de hoogte zijn van de eerste decennia strijd tegen apartheid onder leiding van het ANC. Wat er allemaal vooraf ging aan het aan de macht komen van de Nationale Party van de Verwoerds, de Vorsters en Botha's in 1948. De

HERFSTVAKANTIE IN ZUID-FRANKRIJK

Kom even op adem in het groene heuvelland van de Périgord. Eén week kamperen in een ingerichte bungalowtent bij Nederlandse journalist; m.i.v. alle warme maaltijden uit eigen biologische tuin; gebruik van fiets en campinggas. f 350,- p.p.

C. van Opstal
La Genibre
24590 Salignac
FRANKRIJK

„minderhedenbeleid”. Zo zal het onvermijdelijk zijn de groep te splitsen naar afzonderlijke groepen of deelassen. De subwerkgroep Molukkers zal bijv. als onderdeel kunnen blijven functioneren.

Teneinde in september a.s. een nieuwe start te kunnen maken, wordt een ieder die hierin geïnteresseerd is, verzocht zich aan te melden op onderstaand adres of bij het S.W.B. Ook oud-leden van de werkgroep minderheden worden verzocht zich op te geven als ze opnieuw de moed hebben zich in te zetten.

Everd Douwes,
Nieuwsteeg 54,
4196 AM TRICHT. Tel.
03455 - 5338

Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66

SWB- NIEUWS

Oproep voor de tandheelkunde

De Werkgroep Volksgezondheid heeft een tekort aan deskundigen op het gebied van de tandheelkunde. Op korte termijn dient een aantal adviezen over tandheelkunde te worden opgesteld ten behoeve van de Fractie D'66 in de Tweede Kamer. Willen zij die van mening zijn, deze adviesfunctie te kunnen vervullen zich aanmelden bij de coördinator van de werkgroep, drs. J. W. Gruijters, De Beuk 81, 6941 ZC Didam. Tel. 08362 - 13937.

Oproep voor mensen en ideeën

SWB wil een D'66 werkgelegenheidscentrum oprichten

De SWB wil op korte termijn komen tot de oprichting van een D'66 werkgelegenheidscentrum. Dit centrum wil goede ideeën over vervangend werk, of over nuttige activiteiten voor werklozen, oppakken en uitvoeren. Uitgangspunt daarbij is, dat er bij veel mensen concrete plannen moeten leven over de manier, waarop „van onder op” nieuwe nuttige activiteiten kunnen ontstaan – of waarop bestaande „zwarte” activiteiten „gewit” kunnen worden. Het werkgelegenheidscentrum bekijkt deze ideeën, en werkt ze uit, wanneer ze een gezonde basis hebben en in overeenstemming zijn met de uitgangspunten van D'66. De deskundigheid hiervoor wordt voorlopig geleverd door de SWB-projectgroep Werklozenbeleid.

De SWB zoekt mensen die zelf werkloos zijn of op een andere manier buiten het arbeidsproces staan, die dit centrum kunnen bemannen. Een minimumbezetting is al beschikbaar, het gaat nu om de ruggraat van het centrum!

De SWB zoekt verder ideeën van mensen die plannen hebben voor het scheppen van nieuwe werkgelegenheid. Wie wil al contact met ons opnemen? Voorlopige contactpersoon: Erik van der Hoeven.

NIEUWE SWB-PUBLIKATIES

E 10	Energie voor iedereen	f 5,00
OWT 7	Leven en werken in de informatiemaatschappij	f 8,00
TD 1	Bescheidenheid wordt bestraft	f 5,00
TD 2	Gehandicaptenbeleid	f 5,00
TD 3	Perspectief '86	f 5,00

Administratiekosten:

1 exemplaar	: f 2,-
2-5 ex.	: f 3,-
6-10 ex.	: f 4,-
11-20 ex.	: f 5,-

UIT STAD EN LAND

De FNV moet in verzet tegen elke kruisraket

Dit is het motto van een handtekeningenactie voor FNV-leden, die is opgezet door de Verontruste FNV-ers. Het doel van deze actie is een actieve houding van de FNV te bewerkstelligen inzake de 48 kruisraketten. De plaatsing van deze kruisraketten in Nederland lijkt eerder waarschijnlijker dan onwaarschijnlijker te worden. Dat heeft zelfs de 21 nov.-demonstratie met 400.000 deelnemers niet veranderd. De FNV-leiding wordt in deze handtekeningenactie aangespoord zich daadwerkelijk tegen de nieuwe raketten te verzetten en daarbij zelfs een algemene staking, indien nodig, niet uit de weg te gaan. De handtekeningenactie is voortgekomen uit het vakbondsvredeskongres, dat de Verontrusten 24 apr. j.l. hebben gehouden. Wil deze actie zoveel mogelijk FNV-ers bereiken, dan zullen er overal in het land lijsten moeten gaan circuleren. Degenen die bereid zijn in hun eigen omgeving handtekeningen te verzamelen kunnen één of meerdere lijsten opvragen bij:

- Inè Hupkens-Botman, J. Meerdinklaan 20, 3702 TE Zeist, 03404 - 18338, of
- A. Winkelaar, De Visserstr. 3, 1947 GV Beverwijk (s.v.p. postzegel bijsluiten).

Na de RAI...

P. Hans had me gestrikt op een regionale vergadering. Het leek mij (sinds een jaar lid) wel leuk, eens iets concreets te doen voor de (nieuwe) partij van mijn keuze. 'k Zou meteen wat meer mensen leren kennen in de mij nog wat „vreemde” club en me daardoor zelf ook wat prettiger en zekerder gaan voelen.

't Was een hele klus, maar ook een spannend avontuur, om enige honderden, mij voordien meest volslagen onbekende mensen, af te bellen en af te tasten op hun bereidheid, de stand van onze partij op de Huis-houdbeurs te helpen bevolken. Over 't algemeen kwamen er gelukkig positieve reactie's, d.w.z. niet allemaal meteen „ja”, maar wel sportief, gezellig, hulpvaardig, openhartig. Ik waande me af en toe terug in de...

jeugdbeweging!

Tenslotte had ik ruim 100 (meest „gewone”, enkele „hogere”) leden te pakken, en kon - wat mij betreft - de zaak op 16 april gaan draaien. Dank zij Hans en Sjoerd was er een keurige, ruime stand tussen de „Lions”, en een wijnterrasje. Flodders, „Democraten”, informatiekaarten vlogen over de toonbank, om maar te zwijgen over stickers, ballonnen, molentjes en lucifers... Er waren momenten van grote hilariteit om ons „brandschone” image, maar ook diep-serieuze gesprekken. Velen uit het publiek (dagelijks enige duizenden) bleken politiek ongeïnteresseerd of zeer slecht op de hoogte, dachten b.v. dat Wiegel en van Agt van onze club waren (vanwege die zelfde „D” waarschijnlijk). Kritiek bleef ons (en de politiek in 't algemeen) ook niet bespaard, en vaak terecht.

Conclusie: zo'n stand heeft zin; het directe contact met het publiek is boeiend en leerzaam; de onderlinge band wordt er door versterkt; het geheel vraagt een gedegen voorbereiding en... de juiste „markt”-mentaliteit!

Het was een „geweldige” klus, leuk om te doen, en ik hoop, dat alle helpers gedurende die 10 dagen er ook zo over denken! In ieder geval: reuze bedankt!

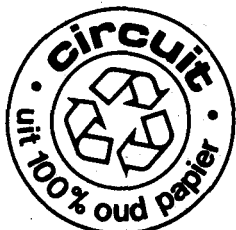
Ali de Haan

Regio Noord-Brabant

Regiocongres op woensdag 22 september 1982 in Boerke Mutsaert te Tilburg, aanvang 20.00 uur. Op de agenda staat onder meer verkiezing van: sekretaris, Regio HB-lid en plv. Regio HB-lid. De kandidaatstelling is geopend.

Kandidaten kunnen zich melden bij Rob Staal, Rollaaf 23, 4761 HR Zevenbergen, tel. 01680 - 27241 of bij Rold de Boer, Ds. Schoutenlaan 18, 4797 CC Willemstad, tel. 01687 - 3183.

Voor de goede orde zij vermeld dat de kandidaatstelling 2 x 24 uur voor aanvang van de ARV sluit.

Gespreksgroep geloof en politiek handelen

Sinds ca. drie jaar is er een (informele) gespreksgroep van D'66-leden die zich van tijd tot tijd met elkaar willen bezinnen op de betekenis van hun (uiteenlopende) levensovertuiging voor het politieke handelen. Enkele activiteiten waren tot dusverre:

- bijdrage aan de grondslagendiscussie;
- brochure Geloof en politiek handelen binnen D'66 (SWB-uitgave);
- vertegenwoordiging in de werkgroep voor Christen-politici van de Raad van Kerken in Nederland;
- bijdrage aan een nog te verschijnen advies over euthanasie van de SWB-werkgroep Volksgezondheid.

De bijeenkomsten worden steeds gehouden op een zaterdag van 10.30 tot plm. 15.30 uur ten huize van Arie Manten, Cortezlaan 9 te Utrecht. Zij zijn voor een deel gewijd aan onderlinge uitwisseling van ervaringen, informatie e.d. Daarnaast wordt er tijd ingeruimd voor de bespreking van bepaalde onderwerpen die aan de orde worden gesteld.

Subregio West-Brabant

UITNODIGING

Namens de subregio nodigen wij u uit voor de algemene subregiovergadering op woensdag 15 september 1982 in hotel Goderie aan het Stationsplein te Roosendaal (tegenover N.S.-station). Aanvang 20.00 uur.

Tijdens de vorige subregio-vergadering op 7 april 1982 te Roosendaal hebben de leden van de subregio een werkgroep ingesteld. Deze werkgroep kreeg als opdracht: verkiezingen voor een nieuw bestuur van de subregio voor te bereiden.

Er worden kandidaten gezocht voor de functie van voorzitter, secretaris en penningmeester.

Kandidaten dienen minimaal 6 maanden lid te zijn van D'66 en zich uiterlijk 48 uur vóór aanvang van de vergadering schriftelijk te melden bij de secretaris van de werkgroep „verkiezingen”: Rollaaf 23, 4761 HR Zevenbergen. (tel. 01680-2741)

- AGENDA
1. opening
 2. benoeming stemcommissie
 3. presentatie kandidaten
 4. opening van de stembussen
 5. uitslag stemming
 6. verkiezing afgevaardigde naar regiobestuur
 7. rondvraag
 8. sluiting

Met vriendelijke groeten en graag tot ieders dienst, Werkgroep „voorbereiding verkiezingen”

Met klem willen wij alle leden van de subregio/west oproepen deze vergadering bij te wonen.

ADVERTENTIE

Dit mag je niet missen!

2 oktober: Algemene Jongeren Vergadering (van het JOAC en de werkgroep Jongeren van de SWB)

agendapunten o.m.:

- verkiezing nieuwe JOAC bestuursleden
- jaarverslag JOAC
- verslag werkgroep
- en natuurlijk een interessante spreker!

Dit is de beste manier om meer te weten te komen over hoe jij ook actief kunt worden.

Plaats: Universiteitshuis, Lepelenburg 1, Utrecht

Aanvang: 10.30 uur

Informatie: Pier Tholen 020 - 722654

TOT ZIENS

Politiek Scholings- en Vormings Instituut

JAARVERSLAG 1981

Vervolg van het jaarverslag, waarvan het eerste gedeelte werd gepubliceerd op pagina 17 van Democraat nummer 5, juni 1982.

8. Kursussen in 1981 (door de regio georganiseerd) en financiële ondersteuning van het psvi d'66

Groningen
basiskursus gemeenteraad
basiskursus provinciale staten (2 x)
kursus campagnevoerders
kursus (afdelings)besturen

Friesland
drempeloverschrijdingskursus
basiskursus gemeenteraad (2x)

Overijssel
basiskursus gemeenteraad
bestuurderskursus

Gelderland
basiskursus gemeenteraad (4x)

Utrecht
basiskursus gemeenteraad (2 x)
oriëntatiekursus
drempeloverschrijdingskursus
kadertraining emancipatie

Noord Holland
basiskursus gemeenteraad (4x)
kursus voor de emancipatiewerkgroep noord-holland

Zuid Holland
basiskursus gemeenteraad (5x)

Zeeland
Basiskursus gemeenteraad

Noord Brabant
basiskursus gemeenteraad (4x)
oriëntatiekursus
kursus voor bestuurders

Limburg
basiskursus gemeenteraad (2x)
oriëntatiekursus

9. Publikaties

In 1981 zijn onder auspiciën van het psvi d'66 uitgekomen:

- informatiemapje t.b.v. de politieke scholingskursus van de 9 samenwerkende vrouwenorganisaties (ruimte voor anderen in onze samenleving, ruimte voor de toekomstige generatie, huishoudboekje van de staat, de samenleving in 2000, richtlijnen forumleden)
- basiskursus vergaderen, discussie en presentatie
- oriëntatiekursus nieuwe stijl
- jongerenkursus nieuwe stijl
- documentatie- en informatiemap provinciale staten
- aanvullend d'66 materiaal op de cursus gemeenteraad van de SBK
- de collegeonderhandelingen (verslag van de gang van zaken tijdens de onderhandelingen over de samenstelling van de colleges van burgemeester en wethouders in 1978)
- handboek voor besturen

10. Diverse activiteiten

Het psvi d'66 heeft in 1981 het voortouw genomen van een kaderblad voor d'66 gemeenteraadsleden, als vervolg op de themadagen voor raadsleden.

Het lag in de bedoeling dat het nulnummer van dit blad eind 1981 zou verschijnen, maar dat is wegens tijdgebrek en tekort aan menskracht nog niet gelukt.

Het psvi d'66 heeft in 1981 aan alle d'66 afdelingen een brief van het nco verstuurd, waarin werd aangedrongen bij het maken van gemeenteprogramma's e.d. de aspecten van ontwikkelingsamenwerking te betrekken.

11. Vooruitblik op 1982

De verkiezingen van provinciale staten en gemeenteraden zullen een doorstroming van bestuurders naar deze vertegenwoordigende lichamen veroorzaken. De inspanning van het psvi d'66 zal gericht zijn op het voorbereiden van nieuwe bestuursleden op hun taken. Daarnaast zal gewerkt worden aan politiek-inhoudelijke training van het kader door uitdieping van actuele politieke vraagstukken. Algemene vaardigheidstrainingen (discussie, vergaderen en presentatie) zullen een vast onderdeel van het cursusprogramma van het psvi d'66 worden. Dit alles vindt plaats binnen het kader van een verdergaand decentralisatiebeleid. In overleg met de regio's zullen de taken verdeeld worden.

Dolman houdt van het politieke spel

Tweede-Kamervoorzitter Dolman is een liefhebber van het politieke spel. Dat verklaarde hij onlangs tijdens een vraaggesprek met Anne van Egmond op de radio. Op zich geen mededeling, die verbazing hoeft te wekken, ware het niet, dat Dolman erbij zei, dat hij het spel vaak met zijn dochter speelde en vaak van haar verloor.

De Kamervoorzitter doelde echter niet op het gebeuren in de Tweede Kamer, maar op het politieke spel „Fractie”, ontwikkeld door Hans Ludo van Mierlo, het hoofd van de afdeling Voorlichting en Public Relations van de Tweede Kamer, samen met de speelgoedfabrikant Clipper.

Van Mierlo heeft een spel gemaakt, waarmee het mogelijk is de politiek zo getrouw mogelijk na te spelen. Men moet eerst een partijprogramma maken, dat daarna gerealiseerd moet worden. Om dat te kunnen is het zaak zoveel mogelijk zetels in de Tweede Kamer te krijgen. Samenwerking tussen de verschillende spelers (partijen) is daarbij nodig, maar door de wisselende spelsitu-

ties kunnen die samenwerkingsverbanden tussen de spelers steeds wisselen.

Een opvallend element in het spel is verder, dat men vaak moet kiezen tussen meer zetels of het realiseren

van programmapunten. Een situatie, die erg op de dagelijkse praktijk lijkt. Een ander herkenbaar element: spelers kunnen in overleg met elkaar allerlei afspraken maken, die de belangen van andere spelers aantasten,

zolang ze niet de hoofdregels van het spel schenden.

(Het politieke spel „Fractie” is uitgegeven door Clipper en is te koop in elke speelgoedwinkel).

DEMOCRATEN SCHRIJVEN

D'66 ADIEU I

door Wim Zandvoort, *Wijk en Aalburg*

De heer Terlouw gaat steeds meer lijken op Van Agt (vanuit het buitenland mededelingen doen over het lijsttrekkerschap en het interview in De Tijd).

En dan zaterdag het politieke theaterstuk met de brief. Wat een weerzinwekkende manipulatie. Degenen die menen dat er van manipulatie geen sprake is moeten toch op z'n minst toegeven dat de huidige lijsttrekker een wispelturige, snel gekrenkte en wat kinderlijke man is.

Hoe erg ook, het is geen reden om te bedanken als lid van D'66. Wat wel een reden is, is het feit dat zoveel leden van D'66 het theaterstuk (als waren zij CDA-ers) meespeelden en op deze wijze duidelijk voorbij gingen aan de opvattingen van een meerderheid van de leden zoals deze bleken uit de schriftelijke stemming (een beschamend optreden - voor radio en TV - van de fanclub van de verongelijkte prima donna Terlouw). D'66 heeft het recht verloren zich een democratische partij te noemen. Manipuleer maar rustig verder, net als de andere (oude) partijen. Maar verbaas u er niet over dat mensen die zochten naar een nieuwe eerlijke politiek de partij verlaten. Zeer teleurgesteld, want een kostbaar en bijzonder ideaal is kapot gemaakt. Ik bedank dus als lid.

D'66 ADIEU II

door Ad van Tiel, *Landsmeer*

Ik vond dat de deur naar een CDA-VVD-D'66-kabinet om programmatistische redenen dicht moest. Het congres besloot - met een kleine meerderheid - anders.

Dit besluit had ik als democraat misschien nog wel willen slikken als de besluitvorming niet door belachelijke, onverkwikkelijke en ontoelaatbare manipulatie was verziekt.

Ik neem het in het bijzonder Jan van Berkom kwalijk dat hij meende om met een koevoet te moeten inbreken in de democratische besluitvorming rond de strategieresolutie.

Hierin ligt dan ook de reden om tijdens het congres mijn D'66-lidmaatschapkaart te verscheuren en die de partijvoorzitter aan te bieden.

Geen lid meer zijn van een partij waar je in geloofde en waar je je voor hebt ingezet doet pijn, maar lid blijven van een partij die beetje bij beetje afglijdt naar een laffe middenkoers en waar democratische processen openlijk gemanipuleerd worden zou ik voor mijzelf huichelachtig vinden.

Tot slot. Ik denk maar liever niet terug aan het in mijn ogen walgelijke en goedkope theaterstuk met in de hoofdrol de heer Terlouw dat op dit

De rubriek „Democraten schrijven” staat open voor alle leden van D'66.

Kopij dient getypt te worden geleverd.

Om zoveel mogelijk mensen aan het woord te laten zal de redactie waar nodig stukken inkorten.

Eventuele reacties op de ingezonden brieven zijn van Ed Veenstra en worden cursief gezet.

„Democraten”-congres werd opgevoerd.

D'66 ADIEU III

door Martien de Vries, *Winschoten*
Sedert 17 juli om ongeveer 3 uur 's middags ben ik geen lid meer van D'66. Toen eindigde, met het verwerpen van de motie Wolfensperger, voor mij althans het verkiezingscongres van D'66 in Amersfoort. Wat er nadien in de congreszaal gebeurde rechtvaardigde achteraf mijn vroege vertrek.

Ik heb er nooit een geheim van gemaakt, dat als zou gebeuren wat nu gebeurd is, ik D'66 voor gezien zou hebben. Evenmin heb ik er een geheim van gemaakt, dat ik dat eigenlijk al wilde doen na afloop van het kernwapencongres twee jaar geleden in Utrecht. Alleen het feit, dat er een goede afdeling met goede mensen hard bezig was een raadszetel te bewerkstelligen bij de toen komende raadsverkiezingen weerhield mij ervan er toen al het bijtje bij neer te gooien.

Dit congres was een stuitende schertsvertoning, als ouverture van de grootste verkiezingsnederlaag, die D'66 in zijn korte bestaan te verduren zal krijgen. Immers, wat D'66 nu heeft gedaan is puur slecht voor de Nederlandse politiek en dat dient afgestraft te worden. Het CDA was tot voor kort de enige partij, waarvan men niet wist, wat die na de verkiezingen met zijn zetels zou gaan doen. Na 17 juli j.l. is D'66 de tweede partij geworden met dezelfde karaktertrekken.

En het had „zo mooi kunnen zijn”: als D'66 zich duidelijk had uitgesproken tegen een samenwerking met VVD en CDA, dan was dat het enige redmiddel geweest om zo'n combinatie als regering na 8 september te voorkomen. Nu is die kans verkeken. Er is voor geen enkel vooruitstrevend denkende kiezer nog maar één reden te bedenken om op D'66 te stemmen: je weet nu immers wél wat er met die stem gaat gebeuren: niets!

Wat ik nog over dat congres kwijt wil en wat ik als het meest stuitend heb ervaren is dit. Ik ervaar de monster-

achtige druk, die er op Jan Terlouw is uitgeoefend door de partijtop om terug te komen op zijn besluit geen lijsttrekker te worden, als ronduit onmenselijk. Door deze misselijke manier van „goedbedoelde” manipulatie is hij tot een zeurderige karikatuur geworden, die als hij zijn zin niet krijgt en dan zijn „kont tegen de kribbe gooit” met alle oirbare en onoirbare middelen tevreden moet worden gesteld. Een karikatuur, die hij ondanks alles niet heeft verdiend. Bij deze zeg ik mijn lidmaatschap op en stel ik uiteraard mijn voorzitterschap van de afdeling ter beschikking. Ik weet dat Koojsje van Doesen nog een, wat zij noemt „laatste poging” wil doen om de partij te behouden tot wat die was. Dát optimisme kan ik niet meer opbrengen, maar ik wens haar bij die pogingen alle sterkte toe. Net zo goed als dat ik Gerrit Mik alle moed toewens zich zo te blijven opstellen, als hij dat op het congres deed. Van alle „kopstukken” was hij de enige, die het wezen van een democraat liet prevaleren boven het opportunisme van het moment.

Ik ben nu partijloos en dat is niet leuk. Zeker niet als je zo'n ontzettend goeie en plezierige afdeling achterlaat. Ik spreek dan ook de wens uit, dat de persoonlijke vriendschappen die er de afgelopen jaren zijn ontstaan voortgezet worden. Tevens spreek ik de vurige hoop uit, dat ik het bij het verkeerde eind heb gehad.

De emoties die uit bovenstaande brieven spreken zijn zonder twijfel diepgaand en oprecht. Het is dan ook niet zo moeilijk je in te leven in de vergaande konsekwentie die de schrijvers hebben getrokken. We moeten ons echter wel realiseren dat degenen die op het congres gehandeld hebben zoals zij gehandeld hebben om ontwikkelingen in bepaalde banen te leiden ook vanuit hun emoties te werk gingen. Eveneens diepgaand en oprecht. Het is niet mogelijk elkaar emoties af te nemen, te ontzeggen of op te dringen, noch de beslissingen die vanuit die gevoelens worden genomen. Wat wel mogelijk is dat we proberen die beslissingen te respecteren en niet afglijden in het elkaar over en weer verketteren. Daarmee is niets of niemand gediend en zeker niet degenen die hun beslissing graag gerespecteerd willen zien.

D'66 WAAROM?

door Ellen Peters, *Son N.B.*

D'66 kiest voor duidelijkheid. Nog zo'n aardige slogan die nu wel in de prullenmand kan. Het begon allemaal zo indrukwekkend op die lange warme dag in juli: 2000 Democraten waren toegestroomd om politiek te bedrijven. Jan Terlouw liet weten dat hij geen lijsttrekker meer wilde zijn en na vele sprekers pro en contra werd de motie Wolfensperger verworpen.

Erg jammer, maar het ging nog steeds om echte politiek. Daarna gebeurden er echter de vreemdste dingen: het Hosannah-geroep om de leider werd steeds sterker, de woorden macht en vertrouwen vielen veelvuldig, terwijl de verzamelde Democraten zich in de vreemdste bochten

wrongen om te verkondigen, dat ze echt niet in een CDA/VVD regering wilden, maar dat toch ook niet naar buiten wilden laten weten.

Resultaat 1) motie Stijn Verbeeck/Maarten Engwirda en HB resolutie aangenomen en Jan Terlouw terug als lijsttrekker, die natuurlijk toch weer met „gebonden handen” moet onderhandelen. Want om aan een eventueel rechts kabinet deel te nemen moet er eerst een ALV komen.

De overige betrokken partijen wachten dan rustig enige weken tot dat D'66 zijn congres gehouden heeft. Wie lacht daar?

Resultaat 2) ruim 800 verbijsterde congresgangers, die het niet meer snapt. Maar als bijna de helft van de aanwezige leden het niet meer zagen zitten, hoe moeten de kiezers het dan begrijpen?

En al dat gedoe en gebrek aan duidelijkheid was helemaal niet nodig, want het congres nam ook een motie aan dat wij onder de huidige omstandigheden geen kruisraketten accepteren, waardoor het CDA en de VVD ons gelukkig niet eens meer hoeven. Mag ik nogmaals de vraag stellen: „waarom waren wij eigenlijk opgericht?”

CONGRES MOET ANDERS

De gang van zaken van met name op de zaterdag van het congres plus de manier waarop de besluitvorming tot stand kwam vonden wij D'66 onwaardig. Deze kritiek willen wij aan de hand van de volgende punten aan u verduidelijken.

- Nadat de heer van Berkom de brief van de heer Terlouw had voorgelezen was het vanzelfsprekend geweest dat het H.B. de inhoud voor kennisgeving had aangenomen en de heer Terlouw had bedankt voor alles wat hij voor de partij tot dan toe had gedaan.

Het is binnen D'66 kringen gebruikelijk iemands standpunt te respecteren, en zeker wanneer dat na behoorlijke bedenktijd tot stand is gekomen.

Wat na het voorlezen van „de brief” is gebeurd heeft een zware emotionele druk op de congresgangers geleid.

Deze zware emotionele druk heeft naar wij menen een objectieve en duidelijke besluitvorming onmogelijk gemaakt. De argumentatie die gehanteerd werd ter ondersteuning van de H.B.-resolutie

- met name de uitspraak „er is lang en hard aan gewerkt” droeg ook al niet bij tot een zakelijke discussie.

- Het H.B. was naar onze mening al eerder in de fout gegaan door op de agenda van het congres geen punt op te voeren waarbij D'66 alsmede de regeringsverantwoordelijkheid gedurende een jaar geëvolueerd konden worden.

- Wij kunnen ons zo langzamerhand niet aan de indruk onttrekken dat informatie over partij-politieke zaken naar de leden, alsmede de discussie daarover, maar via de landelijke media moet gaan.

Bij de presentatie van de lijsttrekkers voor de Provinciale Statenverkiezingen op het congres van 20 maart j.l. heeft het H.B. bij monde van uw voorzitter, al laten blijken een inhoudelijke politieke informatieuitwisseling niet bijster interessant te

vinden.

– Het openbreken van de sprekerslijst ten behoeve van de heer Terlouw was voor ons een voorbeeld van de onjuiste visie van het H.B. betreffende het hanteren van de democratische spelregels.

– Dat de uitspraak van de heer Zeevalking over de totstandkoming van de lijst met kandidaten voor de Tweede Kamer niet door het HB bestreden is duidt erop dat men de leden niet geheel serieus neemt.

Wij, actieve leden, die jarenlang campagne hebben gevoerd met o.a. de leuze „Macht is een middel, maar macht is geen doel” wensden niet op eens na een jaar regeringsverantwoordelijkheid en zonder enige discussie daaromtrent vooraf, geconfronteerd te worden met D'66-politici die uitroepen „macht is ons doel”. Een en ander blijkbaar met stilzwijgende instemming van het H.B.

Ook het moeten hebben van vertrouwen in D'66-politici en hun politiek handelen werd te vaak als argument gehoord om een bepaalde motie al dan niet te ondersteunen. Daar waar wij in ons programma de nadruk leggen op de controleerbaarheid van de politici wordt ons op ons partij-congres een blindelings vertrouwen min of meer afgedwongen.

– Er zijn mensen die zeggen dat het een uitstekend congres was en dat D'66 nu een echte politieke partij is geworden.

Welnu: wij zijn juist lid geworden van D'66 omdat we dachten lid te worden van een partij met een pragmatische opstelling t.o.v. de inhoudelijke politiek met daarbij als doel het doorbreken van de traditionele manier van politiek handelen en denken. Wij hebben jarenlang gepretendeerd de vernieuwers van de politiek te zijn. Nu moeten wij ontdekken dat dat alles kennelijk niet meer geldt.

Wij willen die democratische partij blijven die we in ons beleidsprogramma beweren te zijn. Wij zijn van mening dat wanneer D'66 haar oorspronkelijke ideeën overboord zet, zij haar bestaansrecht op het spel zet.

In het vervolg zal het H.B. meer ruimte moeten nemen voor actuele politieke informatie en discussie tijdens de congressen en dit niet alleen bij het hoofdstuk „aktuele politieke moties”. Een spreker aanhoren is nog geen discussie.

Hoe besluiten uitvallen is afhankelijk van de stemming. De meerderheid beslist. Het gaat er echter om of de besluitvorming wordt beïnvloed door feitelijke of emotionele argumenten.

Het H.B. zal in de toekomst meer de zakelijke argumenten moeten hanteren in een discussie en trachten te voorkomen dat de emotionele een te belangrijke rol gaan spelen.

Het gekonkel, de trukendoos en de manipulaties (het gebruik daarvan is al goed op gang gekomen tijdens het „Kernwapen-congres” te Utrecht) behoren naar onze mening niet thuis op een congres van een partij die beweert een open en eerlijke politiek te willen voeren.

Met zorg zien wij actieve mede-democraten verdwijnen en hun lidmaatschap opzeggen. Het laatste jaar is ons maar al te duidelijk geworden dat men in „den Haag”

nauwelijks begaan is met het lot van D'66-leden aan de basis, terwijl juist zij de actieve dragers zijn van de partij. Het laatste congres heeft die idee bij ons alleen maar versterkt. De positie waarin wij door de landelijke activiteiten van de partij worden gemanoeuvreed is langzamerhand een onmogelijke en ongeloofwaardige geworden.

En mocht u in de veronderstelling verkeren dat wij, gezien dit congres en verdere bovenaangehaalde zaken, nochtans van zins zijn om ons nog langer als applausmachine te laten gebruiken ofwel ons in te zetten tot het voeren van een actieve verkiezingscampagne voor DEZE onze partij, dan zal dat blijken een grote misrekening uwerzijds te zijn.

namens de (nog) leden van de Politieke Partij „Democraten '66”, afdeling Winschoten,
Anno Heethuis
Jan Koopmans
Trudy Kok-Middelburg
Jan Scheeve
Koosje van Doesen
Greetje Verver
Henk Ottewanger
Arno Reekes
Birgit Maas-Bensdorp

RILLINGEN

door P. Ruis Den Haag

Tijdens het Congres d.d. 17 juli j.l. heb ik met stijgende verbazing kennis genomen van het ongebreiddeld manipuleren door met name congresvoorzitter Frans Rogier.

Het neusje van de zalm der manipulatietechniek van partijgenoot Rogier was toen hij voorstelde om de door Zeevalking verwoorde motie „dat Jan Terlouw de meest voor de hand liggende kandidaat-lijsttrekker is” bij acclamatie te aanvaarden.

Het was maar goed dat het Congres dat niet pikte. Toch gingen op dat moment de rillingen over mijn rug. Ik constateerde nl. verbitterd, dat het democratisch gehalte binnen D'66 momenteel ver zoek is.

KIEZEN VOOR DUIDELIJKHEID

door E. van Imhoff, St. Anthonis

Gelukkig is Jan Terlouw en – naar ik hoop – de partijtop met hem, tot de conclusie gekomen dat de functie van minister in een coalitiekabinet en die van politiek leider van een partij in feite onverenigbaar zijn.

Het is alleen maar jammer dat wij dat gezamenlijk blijkbaar niet eerder hebben gezien. Degene die deze functies tegelijk vervult is ongeloofwaardig voor teveel kiezers.

Nog steeds worden boodschap en boodschapper geïdentificeerd. De voornaamste woordvoerder van een politieke partij is voor veel mensen de perspersoonlijking van die partij. Wat Terlouw vindt, vindt D'66. Zo eenvoudig ligt dat nu eenmaal bij een heleboel mensen, en dat is ook begrijpelijk.

Zoiets gaat niet plotseling veranderen als je minister wordt en je visie (als minister) de visie wordt van het gesloten compromis.

De beschreven functies zijn alleen verenigbaar als de politieke leider minister-president is of wordt. De minister-president is in de ogen van de kiezer min of meer „de baas van het land”.

Een politieke leider moet „zijn mensen” verdedigen en doet afbreuk aan zijn imago en dus aan dat van zijn partij als hij verdedigd wordt of (nog erger) zichzelf verdedigt.

De partij moet als het kan meepraten, meebeslissen en meeregeren, en daarom moet de partij kundige ministers leveren.

Aan zo'n functionaris worden eisen gesteld, hoge eisen.

Maar dat zijn andere eisen dan de hoge eisen die gesteld worden aan een politieke leider, een fractieleider.

Het hoeft niet zo te zijn, dat de man of vrouw die aan de eisen voor de ene functie voldoet automatisch ongeschikt is voor de andere, maar andersom betekent geschiktheid voor a niet automatisch ook geschiktheid voor b.

Ook als we stellen dat in bepaalde gevallen de politieke leider eveneens geschikt is voor het ministerambt, dan nog vraagt de politieke duidelijkheid en eist daarom het landsbelang, dat men kiest: van tweeën één. Ik geloof dat we dat nu ook in de top beseffen. Maar dan moeten wij wel goed kiezen, en dat ook in de komende jaren blijven doen: Niet het leiderschap opgeven voor de ministersportefeuille.

Er zijn meer goede ministers te vinden dan goede (en dat betekent ook goed overkomende) partijleiders. Van de laatsten mag je blij zijn als je er als partij één hebt: eerlijk, intelligent, met politiek gevoel, opgeleid voor het politieke vak en met een zeker charisma.

Met alle respect voor de ministers: voor D'66 moet het mogelijk zijn kundige bewindslieden te hebben voor elke portefeuille. Wij vinden ze zelfs – en niet de eersten de besten – voor een baan van vier maanden!

De politieke voorman, die D'66 duidelijk naar buiten gezicht geeft en verduidelijkt, moet dat blijven doen, en hoort in de volksvertegenwoordiging en niet in het kabinet.

Minister worden wordt (althans emotioneel) niet begrepen. Compromissen (noodzakelijk) betekenen voor de gemiddelde kiezer bij hem: gesjoemel van de partij, dat doet afbreuk aan hem en aan de partij.

D'66 EN DE VERKIEZINGEN

door L. N. G. Groenewegen, Terberg

Op 8 september as. vinden de verkiezingen plaats voor de Tweede Kamer.

Hoe staat het met de vooruitzichten van onze partij?

Wel, die zijn slecht, met een halvering van de fractie in het vooruitzicht. Tweespalt en onenigheid in enige politieke partij heeft altijd al so wie so geleid tot slechte verkiezingsresultaten.

Samenwerken met de PvdA. Het CDA mag meedoen en de VVD, beleefd dankend, liever niet.

Want er moet progressief beleid gevoerd worden. Wat is dat?

De realiteit zal zijn, dat straks, na de verkiezingen, niemand D'66 ziet staan. De realiteit is, dat onze partij, wil ze meespreken in de Tweede Kamer, grote aantrekkingskracht moet blijven uitoefenen op het zwevende kiezersbestand en niet-stemmers. Zij vormen de „machtsbasis” van onze partij in het huidige tijdperk.

Dit kiezersbestand is het politieke gedoe in Den Haag beu. Het „wollige” gepraat en gebrek aan werkelijkheidszin in Den Haag zit deze kiezers (onze kiezers) tot hier. Evenals het gebrek aan daadkracht en het nemen van impopulaire maatregelen, waarvan iedereen in Nederland al lang weet, dat die niet alleen onvermijdelijk zijn, maar ook noodzakelijk. Het overgrote deel van de bevolking is bereid de tering naar de nering te zetten.

Alleen Den Haag weet dit nog niet. Al jaren praat men over bestrijding van de werkloosheid. Maar de realiteit is, dat hoe meer er over gepraat wordt, hoe hoger de werkloosheid oploopt. Logisch, omdat werkloosheidsbestrijding symptoombestrijding is, die de werkelijke oorzaken nog steeds ongemoeid laat.

Waar blijft politiek Den Haag? Waar blijven wij?

In plaats van ons bezig te houden met wie wij willen regeren, doen wij er veel beter aan ons af te vragen waarom wij willen regeren.

Wat hebben wij onze kiezers te bieden in ruil voor hun steun, hun stem? Momenteel niets en niemandal.

Er worden beleidsonderwerpen gevraagd, die herkenbaar zijn, waarvan elke kiezer voor zich kan beoordelen: „Inderdaad, dat kan effect hebben in de goede richting”, in zijn of haar omgeving.

Zulke onderwerpen zijn:

– Behoud koopkracht voor de werknemers in de marktsector.
– Geen behoud (gegarandeerd) voor de uitkeringsgerechtigden met uitzondering van AOW en WAO boven 55 jaar.

– Sanering van de uitgaven van de overheid en de sociale fondsen.

Dit houdt o.a. in de bestaande subsidies saneren en geen nieuwe taken aannemen, noch bestaande taken uitbreiden.

– De regelingen waaraan de marktsector is onderworpen drastisch verminderen.

De steeds sterkere bemoeienis van de overheid met de marktsector (de eigen rolbevestiging) heeft geleid tot een steeds verder in het slop raken van de marktsector.

Laat het aan bijv. de PvdA over om de verkiezingsstrijd in te gaan met onderwerpen als de werkloosheid of geen kernwapens in Nederland.

Maar laten wij in Godsnaam onze kiezers duidelijk maken, dat wij erop uit zijn de economisch-sociale ontwikkelingen weer in goede banen te leiden. Natuurlijk, consensus is uitgesloten. Nou en?

Laat al die belangengroepen en -groepjes maar eens hun eigen boontjes doppen. Met al hun tegengestelde, elitaire eigenbelangen.

Met al die inspraak, die zonder inzicht alleen maar leidt tot uitspraken zonder uitzicht.

Het alternatief is anders, dat wij in Nederland met een soort tussenweg blijven doormodderen. Dat leidt alleen maar tot een nog meer chronisch soort van depressie, dan we nu al enige tijd kennen. En dat jaren lang! Onze kiezers vragen zich momenteel af, hoeveel realiteitszin in de politieke top van onze partij aanwezig is. Hoe wij die duidelijkheid, die daadkracht, en besluitvaardigheid zullen weten te mobiliseren en waar wij de nodige kennis en vaardigheden van

daan zullen halen. Zij vragen zich niet af, met wie wij na de verkiezingen willen gaan samenwerken, maar waaraan zij voor de verkiezingen hun stem moeten geven.

D'66: VOOR OF TEGEN KRUISRAKETTEN?

Een dagblad schreef onlangs: „Onduidelijkheid in D'66 blijft troef”. Dat zou best waar kunnen zijn, zeker wat betreft het vraagstuk van de kruisraketten.

Een pamflet dat ik in een oplaag van 1000 stuks op het congres van 17 juli in Amersfoort heb verspreid resp. heb laten verspreiden, bevatte o.m. deze passage:

„Eens hadden we een motie Dick Tommel, die met grote meerderheid door het congres werd ondersteund. Maar het opportunisme was te sterk. Zo werd dan de motie Dick Tommel uitgekleed”.

Verder heb ik dan nog gewezen op het feit dat de Amerikanen de confrontatie opvoeren en er verder geen enkel belang bij hebben om tot een „nuloptie” te komen. Immers pershings en kruisraketten in Europa, plaatst dit werelddeel in de vuurlinie, terwijl men zelf (USA) buiten schot

blijft.

Nu werden op de ALV in Amersfoort vier moties ingediend met betrekking tot het onderhavige thema. Drie hiervan t.w. van AAV Utrecht met ARV Zuid Holland; Afdeling Venray en Regio Utrecht spreken zich ondubbelzinnig en duidelijk uit tegen het plaatsen van kruisraketten op Nederlandse bodem. Helaas werden deze moties door het Hoofdbestuur „ontraden”, hetgeen betekende; door het congres verworpen.

Motie 1701, ingediend door de kamerleden Schaper en Kohnstamm echter werd niet ontraden, dus aangenomen. Deze motie was dan ook niets anders dan een wat kryptisch geformuleerde herhaling van de bestaande opvatting: „Wij zijn voor uitstellen van het plaatsingsbesluit, in afwachting van de resultaten van de Geneefse onderhandelingen en de discussies binnen de Navo. Tot zo lang blijven wij nee zeggen”.

Dit betekent met andere woorden b.v. dit: Als de Amerikanen geen nulloptie kunnen – of ook niet willen – bereiken, dan zullen wij ons niet meer tegen plaatsing van de kruisraketten verzetten.

De motie 1701 deed een dagblad zelfs verleiden tot een in kader geplaatst

stukje met de opvallende kop: D'66 zegt „neen” tegen kernraketten”. Maar wij aan de basis weten maar al te goed, dat D'66 nog steeds niet tegen het plaatsen van kruisraketten is. Anders was b.v. de motie 1703 (Regio Utrecht) op 17 juli in Amersfoort wel met grote meerderheid aangenomen. Het slot hiervan luidde: „... spreekt als haar mening uit, dat D'66 de plaatsing van nieuwe kernwapens in Nederland onvoorwaardelijk moet afwijzen”.

Wij zullen dit brandend vraagstuk op een volgend congres opnieuw en geëcördineerd aan de orde moeten stellen.

Harm Warrink,
Markelo

HOUDT ARENKA ZUIVER!

Het Arenkaproject (Delfzijl/Emmen) is prima voor de economie en werkgelegenheid. De vraag is echter of de productie van de nieuwe kunstvezel gepaard zal gaan met luchtvervuiling en stankontwikkeling. Zo ja, dan lijkt het mij zaak dat bij het bouwen van de fabrieken direct voor afdoende luchtzuivering gezorgd wordt. De luchtzuivering en stankbestrijding moeten niet achteraf komen. – De ervaring leert dat als een

fabriek eenmaal draait en er zijn klachten over stank en luchtvervuiling, het vaak vele jaren duurt voordat maatregelen genomen worden. In Ede staat al ruim 60 jaar een ENKA fabriek en al die jaren zijn de inwoners blootgesteld geweest aan de meest afschuwelijke stank. Al 60 jaar braken de schoorstenen enorme massa's chemisch afval uit dat de huizen binnendringt.

Mijn advies: dring er bij Jan Terlouw en Ineke Lambers op aan dat de eventuele milieuvervuilende kant van de zaak de volle aandacht krijgt opdat de plaatselijke bevolking niet onnodig het slachtoffer wordt. Hier in Ede is en wordt nog altijd veel leed geleden.

H. A. Reitsma, Ede

VERKIEZINGSMETHODE KANDIDATENLIJST

De verkiezingsmethode voor de kandidatenlijst van D'66, overigens een lovenswaardig democratisch initiatief, heeft dezer dagen, door voor mij minder duidelijke manoeuvres en de invloed van de pers, wellicht meer belangstelling gekregen

Vervolg op pag. 21

advertentie

GEEF VIET NAM EEN TOEKOMST

Na de verwoestingen het herstel

Zoals nu opnieuw getoond is, hebben dertig jaar oorlog, 10.000 dagen van verwoestingen hun tol geëist. Na de oorlog bleef Viet Nam achter met 27 miljoen bomkraters maar ook met één miljoen doden en gewonden. Met een gebied groter dan Nederland, dat geheel ontbladerd was, met honderdduizenden vluchtelingen en daklozen, met miljoenen ondervoede kinderen.

Herstel van landbouw en industrie

Viet Nam werkt sindsdien met grote inzet aan zijn toekomst: aan het herstel van zijn landbouw en industrie, van zijn onderwijs en gezondheidszorg. De afgelopen jaren is de landbouwproductie aanzienlijk verbeterd. Toch blijft de snel groeiende bevolking met een rijsttekort kampen.

HET MEDISCH COMITÉ BLIJFT HELPEN...

Medisch Comité Nederland-Viet Nam
Postbus 5701, 1007 AS Amsterdam

GEEF DE KINDEREN EEN KANS

Vijfhonderd ton melkpoeder

Dat tekort treft vooral de meer dan 20 miljoen kinderen, 40% van de bevolking. De komende maanden al kan het Medisch Comité 500 ton met vitaminen verrijkte melkpoeder naar kinderziekenhuizen en crèches sturen. Maar er is meer nodig.

Bestrijding van malaria en tuberculose

De medische zorg is uitgebreid: in overleg de wereldgezondheidsorganisatie worden al jaren lang de malaria en tuberculose aangepakt, worden baby's en jonge kinderen ingeënt.

Dat kost geld.

Het Medisch Comité blijft helpen . . .

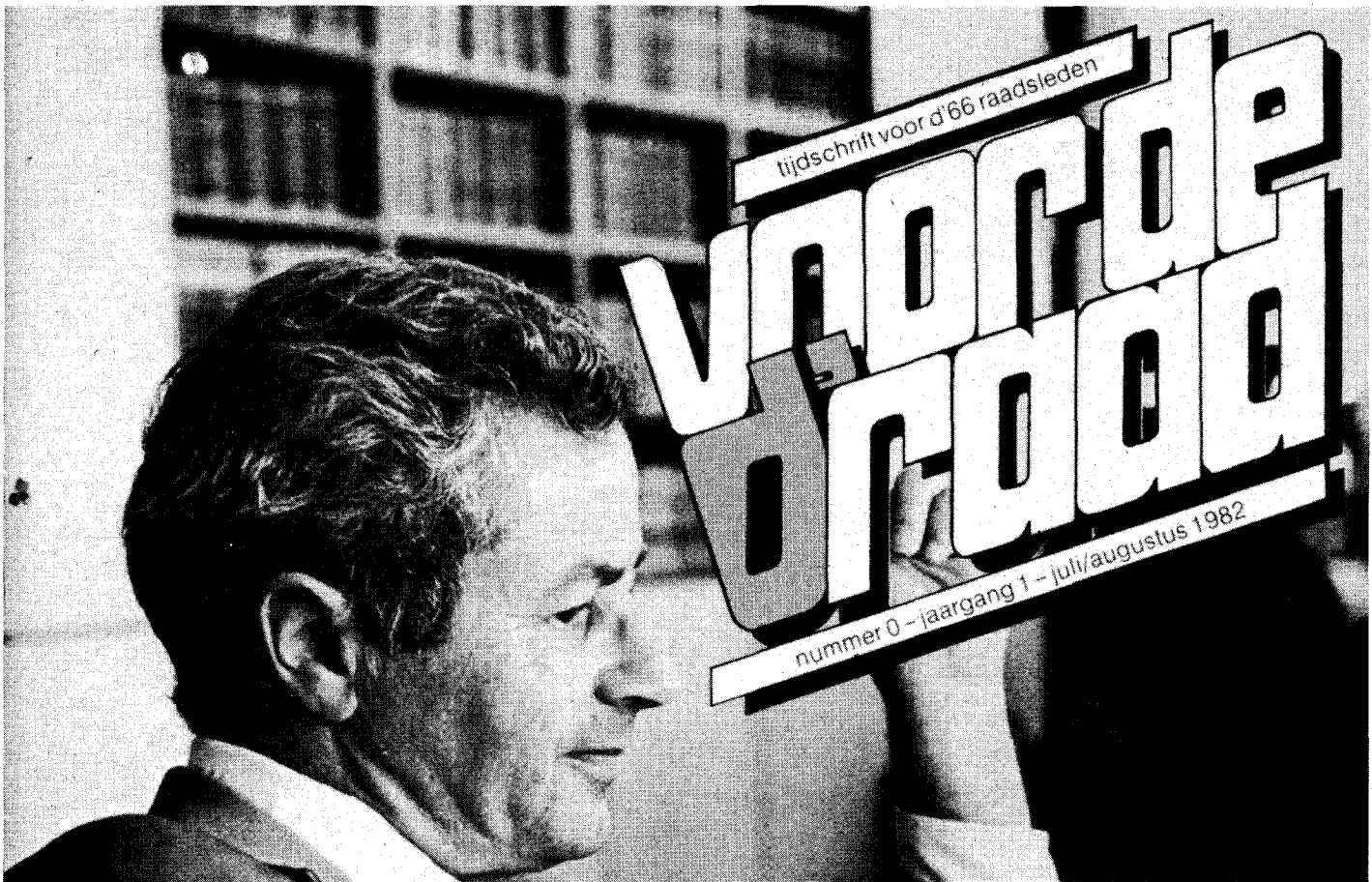
in de oorlog daár waar de bommen vielen, nu in het hele land. Met medicijnen en medische instrumenten, met vitaminerijke melkpoeder voor baby's en kinderen, met antibiotica en vaccins.

Uw hulp . . .

Dat kan alleen met uw hulp. Geef Viet Nam een toekomst, geef de kinderen een kans. Dat kan. Postgiro 10 90 400. Medisch Comité Amsterdam.

DOE MEE

POLITIEK SCHOLINGS- EN VORMINGS INSTITUUT

Gravenhage, 9 juli 1982

Beste democraat,
Als gekozen vertegenwoordiger van d'66 bent u hopelijk een geboren lezer. Dikke enveloppen brengen stapels stukken op uw bureau. Krant en tijdschrift kunnen niet ongelezen blijven. Denkt d'66 daar dan nog iets aan toe te moeten voegen? Jazeker. Dat denkt, durft en doet het PSVI van d'66.

Wij stellen u voor: Voor de d'Raad. Een blad dat geheel gewijd wordt aan het lokale bestuursniveau. De gemeenteraad, eventueel de gewestraad (verlengd lokaal bestuur), niet meer en niet minder.

Voor de d'Raad wil proberen u te voorzien van korte, bondige informatie ter ondersteuning van uw werk als raadslid, het werk van steunfrakties en fractieassistenten. Voor de d'Raad wil daarnaast ruimte bieden voor opinievorming binnen d'66 over zaken op gemeentelijk niveau. Als u uw werk uit naam van d'66 goed wilt doen, hebt u dit blad misschien wel nodig. Als u zich abonneert, dan kan de redactie gaan redigeren.

De kosten zijn f 25,- voor de eerste vijf nummers (inclusief verzendkosten). De redactie streeft ernaar dat Voor de d'Raad zo spoedig mogelijk tenminste 1 x per 2 maanden bij u in de bus rolt. U kunt rekenen op een omvang van 12-16 pagina's A4 per uitgave.

Wij verzoeken u de bijgevoegde antwoordcoupon in te vullen en per omgaande op te zenden aan het PSVI-d'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

Uw abonnementsgeld kunt u voldoen door overschrijving op postgiro 3909120 t.n.v. de penningmeester PSVI-d'66 in Den Haag, met vermelding van d'Raad.

Voor de d'Raad met uw coupon, zouden wij zeggen!

Met vriendelijke groet,
de voorlopige redactie

**Rood
doet het weer
goed
inde partij**

JA, u mag mij noteren als abonnee op Voor de d'Raad. Het abonnementsgeld ad f 25,- voor 5 opeenvolgende nummers is/wordt heden door mij overgemaakt op postgiro 3909120 t.n.v. de penningmeester PSVI d'66 in Den Haag

naam: lidm.nr.:

adres:

postcode: woonplaats:

functie binnen d'66:

Ik verzoek u ook een kennismakingsexemplaar van Voor de d'Raad kosteloos toe te zenden aan*:

naam:

adres:

postkode: woonplaats:

* zolang de voorraad strekt

dan deze verdiende. Het systeem is namelijk, alhoewel goedbedoeld en beter dan niets, toch enigszins amateuristisch.

Immers, zowel de voorkeur van individuen, als de uitslag voor gemeenschappen, geeft immer een grootterangorde voor allerlei keuzen (zoals voor woordgebruik, verzekeringsbedrijven e.d.) een voorkeurszwaarte, die overeenkomt met een harmonische reeks. Had men in de pas willen lopen met deze natuurwet, dan zou men uitgaande van de macht 1 in deze reeks bijvoorbeeld 1000 punten moeten toekennen voor elke eerstgeplaatste, 500 voor de tweede, 333 voor de derde enzovoorts (zijnde 1, 1/2, 1/3, 1/4 etc.). Was deze methode gevolgd, dan was het net gepasseerde politieke dilemma vermeden; uit de huidige cijfers blijkt slechts de voorkeur voor een soort troika als lijsttrekker.

Dieper gravende meen ik bovendien, dat waar de harmonische verdeling met macht 1 geldt voor rangorden (overeenkomende met aantal-frequenties van 1/2), waar financieel-economische overwegingen overheersen, de macht van de harmonische reeks circa 2/3 wordt wanneer het om „coalities” gaat. Zoals empirisch blijkt uit referenda en zelfs uit de salarisverdeling in „verzuilde” landen. De verklaring voor de waarde van circa 2/3 heb ik deductief verklaard in een te verschijnen artikel in IDEE 66. Soms zal deze de fractie 11/16, soms de fractie 21/32 en soms

de limiet 2/3 benaderen, een artikel over de wet van Zipf, genaamd de „Wet van de Verdeelde Terugkoppeling”.

J. H. van der Vlis,
Utrecht.

Dit is donders moeilijk! Ik hoop dat het artikel in IDEE 66 me wat meer inzicht geeft. In ieder geval is de brief van Van der Vlis een aansporing om dat nummer van IDEE 66 te pakken te krijgen.

HOE VERDER?

Vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2 juni heb ik een bijeenkomst bijgewoond van enkele leden van D'66 regio Den Haag met S. Dekker, kamerlid. Daarbij zijn mij twee dingen opgevallen: a. de klagerige toon ten aanzien van de pers, b. de inconsistentie in politieke tactiek of strategie.

a. voortdurend klaagde Suzanne Dekker over de vijandigheid van de publiciteitsmedia als de oorzaak van het slechte D'66 beeld bij de kiezers. Deze klacht komt mij zeer schijnheilig over, daar D'66 groot is geworden door een onevenredig grote aandacht van de pers voor verschijnselen als Van Mierlo en Terlouw. Wie door de pers in het zadel wordt getild, moet niet verbaasd zijn, wanneer diezelfde pers daar – na teleurstellend beleid – van terug komt.

b. bij diezelfde bijeenkomst bleek het grote doel voor de septemberverkiezingen te zijn: het voorkomen van een CDA/VVD-meerderheid.

De logische conclusie dat dat alleen maar te bereiken is door een koers tussen CDA en PvdA in, werd niet of nauwelijks getrokken. Geruuststellende verhalen over het aantal informele contacten met de PvdA zijn niet voldoende.

De grote kracht van D'66 zal moeten liggen in beleid. Daar ontbreekt het nu aan. Waar zijn de grote issues van een jaar geleden, de innovatie en het milieubeleid? Er is met andere woorden nodig een hernieuwde nadruk op de rol van D'66 links van het partijpolitieke midden, en niet op de rol van D'66 als een CDA zonder C.

Het sociaal-economische idee van Engwirda c.s. moet daarvoor als uitgangspunt dienen. Verder moet de partij in ideologisch opzicht stelling nemen in debatten over de rol van de overheid en de bezuinigingen. Daar gaan de verkiezingen over.

Er zullen beloftevrije kansen moeten worden gecreëerd voor individuele initiatieven, zowel voor bedrijven als voor personen, zonder echter de indruk te wekken dat dat voor 100 percent resultaat garandeert. D'66 zou moeten aangeven waar in het dor-hout-beleid gekapt wordt en waar een deel van de vrijkomende middelen aan nieuw hout geplant kan worden. CDA/VVD willen alleen maar kappen zonder erop te letten waar het dorre hout zit. D'66 had Financiën moeten wijzen op het incrementele politieke proces van de heroverweging. Er wordt nu in principe op proportionele wijze bezuinigd, waarbij iedere vakminister probeert bilaterale deals met Fi-

nançiën te sluiten om het eigen gebied te beschermen. Hier had een principiële stellingname van D'66 uitkomst moeten bieden.

Wat nu? Dat D'66 gefaald heeft in het waarmaken van haar belangrijkste belofte: vernieuwing en een redelijk alternatief tussen CDA en PvdA in, wordt nu beloofd met verlies in stemmen. Terecht. De hand moet echter in eigen boezem worden gestoken. Enkelen in de partij willen de belofte ten aanzien van een CDA-PvdA-D'66 coalitie herzien en alle opties openhouden.

De strategie van D'66 moet erop gericht zijn een coördinatie in beleids-opties tussen CDA en PvdA of VVD en PvdA tot stand te brengen. Dat betekent bezuinigen doch met een lancet en gericht op herstel van het economisch draagvlak voor de verzorgingsstaat: dus zowel winst en prikkels tot risico nemen als werk. In een CDA-VVD-D'66 coalitie is voor een dergelijk beleid geen meerderheid. Dat is er alleen samen met de PvdA. Ik ben het eens met de tactiek een CDA-VVD-meerderheid te voorkomen. Doch dat kan niet zonder de sociaal-democraten. Het openzetten van de weg naar samenwerking met de VVD, zoals Terlouw doet, is heilloos, doch gezien de ont-ploffingstheorie van D'66 historisch gezien niet onlogisch. Men moet wel bedenken dat de ont-ploffing het totale bestel betrof en niet alleen D'66.

Th. van der Tak,
Leidschendam

advertentie

IN POLITIEK OVERZICHT VALT DE BOM ALTIJD EEN MAAND LATER!

Alle feiten van het politieke gebeuren in Nederland en daarbuiten worden op de redactie van **Politiek Overzicht** gedurende een maand verzameld, geordend en op een rijtje gezet. Daarna wordt het tijdschrift pas gedrukt. Als de abonnees het in de bus krijgen, is de inhoud niet meer actueel. Gelukkig storen de feiten zich niet zo aan de actualiteit. Wat een feit is, blijft een feit.

Politiek Overzicht biedt een voortdurende stroom van feitelijke informatie over het beleid van regering, parlement en partijen, en standpunten van adviesorganen, commissies, maatschappelijke organisaties en deskundigen. Alles ingedeeld in vaste rubrieken en onderverdeeld in centrale thema's. Met **Politiek Overzicht** beschikt u over een handzaam archief van de Nederlandse politiek.

De abonnementsprijs bedraagt **f 53,-** per jaar (11 nummers). Inclusief opbergband is de abonnementsprijs **f 65,50** per jaar. Tussentijdse abonnementen zijn eveneens mogelijk. Betaling uitsluitend na ontvangst van onze acceptgirokaart. U kunt desgewenst eerst een proefnummer aanvragen.

STICHTING
BURGERSCHAPSKUNDE
Nederlands Centrum voor Politieke Vorming

Zijldijk 25, Leiderdorp. Telefoon (071) 89 92 72
Postadres: Postbus 349, 2300 AH Leiden

D'66: EEN PROGRAMMA ZONDER GRONDSLAGEN?

Laurens Jan Brinkhorst zei het zo mooi, tijdens de D'66-bijeenkomst in Krasnapolsky, 26 juni 1982 in Amsterdam: „(...) de enige overgebleven liberale partij in Nederland!”, en „(...) een partij die uitkijkt naar de 21ste eeuw!” Tjonge wat een applaus kreeg hij!

Brinkhorst noemde bij die gelegenheid vijf kernpunten waaraan D'66 herkenbaar was, is en (zou) moet(en) blijven. Het waren, ik zet ze nu in alfabetische volgorde, Defensie, Emancipatie, Individuele Verantwoordelijkheid, Industriële Innovatie en Milieu. Maar aan dit rijtje kan iedere D'66-er, naar gelang diens persoonlijke „hang-ups”, het zijne toevoegen en helaas is daarmee tevens de zwakte van het huidige D'66 aangetoond.

D'66 heeft tot dusver gevonden dat een aantal programmapunten moest kunnen voldoen en dat het in goed Nederlands formuleren van een aantal grondslagen er minder toe deed. Ongetwijfeld komt deze opvatting voort uit de goed verdedigbare wens dat D'66 geen partij moet worden met een politiek geloof: men wil het stellen zonder ideologie. Deze wens is niet alleen goed verdedigbaar, zij doet zelfs sympathiek aan: vrijwel alle ideologieën getuigen immers van starheid, van een achterop raken bij maatschappelijke ontwikkelingen, van dogmatisme vooral? Mensen die lid worden van D'66 – en laat ons hopen óók de mensen die er op stemmen – hebben een kijk op het leven waarbinnen voor politieke dogma's geen plaats is: houden zo! Maar de makke van D'66 bestaat uit haar onvermogen om tenminste deze kwaliteit als waardevol, voor geen misverstand vatbaar, aan het kiezerspubliek te presenteren. Want wie uit principe (nota bene!) geen „politiek geloof” wenst aan te hangen, doet dat toch vanuit een bepaalde „kijk” op het leven: en het zijn nu juist tastbare, op schrift en in goed Nederlands gestelde bewijzen van die bepaalde kijk, waar het D'66 aan ontbreekt. Dit gemis is mede oorzaak van de schommelingen in de kiezersgunst, die kenmerkend lijken te worden voor deze partij; een gemis ook dat vrijwel zeker zal leiden tot haar politieke ondergang indien er niets verandert.

Wat gebeuren moet: de partij zal de discussie over haar grondslagen, die ruim 2½ jaar geleden werd stopgezet zonder duidelijke resultaten, moeten heropenen. Dat binnen D'66 geen plaats is voor ideologisch dogmatisme vormt waarschijnlijk haar grootste aantrekkingskracht op vele potentiële kiezers en leden. Maar het afwijzen van dogma's is daarmee nog geen vrijbrief voor het laten ontbreken van een duidelijk omschreven, politieke filosofie! Een filosofie zonder dogma's lijkt immers goed mogelijk!?

Bezien wij in dit licht nogmaals de vijf kernpunten van Brinkhorst, dan valt de Individuele Verantwoordelijkheid uit de boot: het is geen programmapunt en kan dat ook niet zijn. Het is een uitgangspunt voor politiek handelen. De andere vier zijn daarertegen „niet meer dan” programmapunten die, hoezeer „typisch D'66” ook, afgeleiden behoren te

zijn van de politiek-filosofische grondslagen waar de partij haar bestaansrecht aan ontleent. En op straffe van kleurloosheid zal D'66 haar grondslagen moeten definiëren: hoe kan men van kiezers verwachten dat zij met louter programmapunten genoegen nemen?

Een politieke partij streeft ernaar dat haar ideeën gemeengoed worden. Maar als dat tevens leidt tot kleurloosheid van de partij zelf, dan kan zij worden opgeheven: haar doelen zijn goeddeels bereikt! Dat kan de bedoeling niet zijn: D'66 moet een geluid laten horen dat niet tegelijk met de overname van haar ideeën verwaait in de wind. Want Brinkhorst's rijtje is wellicht ooit „typisch D'66” geweest, het is dat allang niet meer: het is door andere politieke partijen overgenomen.

Daarom werd de Individuele Verantwoordelijkheid in Brinkhorst's betoef een ondergeschoven kindje, terwijl het een volwaardige plaats tussen andere grondslagen van D'66 verdient. Wat zijn die grondslagen feitelijk?

1. De partij is vrij van ideologisch dogmatisme. 2. De partij is tóch bereid tot machtsuitoefening. 3. De partij houdt de waarde van het individu in ere. 4. De vrijheid van de ene mens houdt op waar die van de ander begint; het besef dat dit zo is brengt individuele verantwoordelijkheid met zich mee.

Er zijn vast mensen die het nog mooier kunnen zeggen dan ik. Maar het zijn uitgangspunten voor politiek handelen waar bijzonder veel programmapunten uit zijn af te leiden door een partij die het in zich heeft om inderdaad uit te groeien tot de sociaal-liberale partij die Nederland nodig heeft. Door de toegenomen vulgarisering van de VVD is D'66 dat al bijna; maar zij moet haar liberale filosofie wel vorm durven geven.

Wouter van Oorschot,
Amsterdam.

D'66 OF D'80?

Met verontrusting bezie ik het huidige functioneren van D'66 als actieve deelnemer aan de dagelijkse politiek. Is dat nog wel het D'66 zoals ik meende te kennen uit programma's, uittalingen van functionarissen en commentaren?

In plaats van wat relativerend te reageren op gevestigde structuren, opvattingen en (voor)oordelen blijkt meer en meer dat D'66 in de actuele situatie van de politiek een echte Nederlandse partij geworden is. De diverse functionarissen op plaatselijk en landelijk niveau bevestigen steeds opnieuw de verstarde maatschappelijke verhoudingen, zoals die bestonden voor de komst van D'66. Het getuigt van democratisch denken dat, als de meerderheid van onze aanhang vindt dat onze samenleving goed functioneert, dit bevestigende gedrag door onze vertegenwoordigers wordt uitgedragen. Maar ik dacht dat aan de geboorte van D'66 andere opvattingen over het functioneren van onze belangen-democratie ten grondslag gelegen hebben.

De door de gevestigde politieke partijen als jongensachtige idealisten afgeschilde mensen uit de beginperiode kan echter een originele opvatting over de maatschappelijke

problemen niet ontzegd worden.

Ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat zo langzamerhand een ander type leden zich een meerderheid heeft verworven. Ambitieuze mensen, die in een jonge, groeiende partij een kans zagen om snel een begerde functie te verwerven, die via reeds lang bestaande partijen door de hiërarchieke opbouw van de organisatie nog maar in een ver verschiet lagen. Gelet op de instelling ten opzichte van allerlei zaken krijg ik ook de indruk dat juist de politiek actieven heel dikwijls uit ambtelijke of semi-ambtelijke kringen afkomstig zijn. En juist die mensen hebben hun onafhankelijk en creatief denkvermogen vaak moeten onderdrukken terwille van hun promotiekansen. De mening van superieuren dient immers gerespecteerd te worden.

Tevens bemerk ik, dat de opvattingen van andere partijen door D'66 vooraf geaccepteerd of afgewezen worden inplaats van een onafhankelijke opstelling op grond van de eigen doelstellingen, met de uitdaging aan anderen om deze te accepteren dan wel af te wijzen.

Ik besef drommels goed, dat politiek denken heel wat anders is dan onafhankelijk, creatief en rationeel denken, maar ik meende toch echt dat veel D'66-ers deze laatste vermogens bezaten.

Nu mis ik het relativerende in onze aanpak en uitspraken en gelden ook bij ons diverse dogma's, met alle daarmee verbonden tegenstellingen en irritaties. En juist die moeten volgens onze programma's vermeden worden.

Hebben ambitie en de druk van de gevestigde politiek D'66 veranderd? Ik ben benieuwd of meer leden dit gevoel kennen.

Jacques de Raaf,
Zierikzee.

D'66 EN DE MAN IN DE STRAAT

Ik heb lang gearzeld deze brief te schrijven, maar bij deze dan!

Ik heb het analyse-verhaal van Wolfensperger aandachtig beluisterd in Krasnapolsky. Als demokraat heb ik ook meegemaakt om na veel inzet te moeten ervaren wat het betekent raadsverkiezingen te verliezen. Het wit draait je voor de ogen en je bekijkt je van binnen en je vraagt je dan af wat doen wij verkeerd? Ik denk dat wij teveel met onze interne verdeeldheid zijn bezig geweest zo van denken, praten maar onvoldoende „doen”. Ja zelfs de pers lieten wij hooghartig over ons heen walsen, wij hadden onze Jan Terlouw toch, ons kon niets meer gebeuren! Wat zien we nu: Jan moet het veld maar ruimen. Een andere lijsttrekker, dat is het. Nee, wat hebben wij verzuimd: de signalen van het „volk” op te pikken en te vertalen in een beleid. Want dat is democratie: door het volk, ja toch! Natuurlijk is ons merk wat verbleekt. Het is stilaan een watermerk geworden en wil je dit lezen dan moet je dat tegen het licht houden en dan nog is het slecht te lezen!

Partijvernieuwing dus. Niet progressief liberaal maar zoals één der sprekers in Krasnapolsky het vertaalde: vooruitstrevend, vrijzinnig, de vrede voorstaand. Noem het wat mij be-

treft progressief liberaal maar doe in vredesnaam de vertaling er bij voor de kiezer uit de fabriek, uit de straat en voor degene die socialisme en het liberale VVD niet zien zitten. Ja er tegenaan met botte middelen maar niet op de manier door recht in de camera te kijken, je tegenstanders voor rotte vis uit te maken, een begrotingsgat achter te laten en dan commissaris van de koningin te worden. Tussen het lief zijn van ons en het bovenstaande zullen wij ons op moeten stellen. Als de bomen tot in de hemel groeien is het voor socialisten gemakkelijk uitdelen. Wat de ruggen der nog zwoegende arbeiders opbrachten werd verdeeld, opgesoupeerd. Wat zien zij er voor terug? De w.w., de w.a.o. Wat brult nu het koor der verwerende vlerken en goed gevulde zakken: inleveren jongens en snel.

Ja afhaken in deze tijd is de grootste gruwel die je kunt bedrijven. En waar praat de Haagse comédie over: Jan Modaal, de minima, de echte minima, 2 x modaal enz. Ze zijn zelfs vergeten dat ze het over mensen hebben zoals jij en ik, de arbeider, de ambtenaar, de trambestuurder. Er is maar één dogma: halen halen halen, maar pas op de arbeider gaat balen! Ja juist die stemmen moeten wij binnen zien te halen en ook uit het kamp der liberalen. Laat ze maar, wat er daarna overblijft: enkele sherry nippende angstig kijkende couponknippende Telegraaflezende oude taaien. Ik blijf dan toch maar liever demokraat! Nogmaals wij zullen snel in moeten spelen op de gevoelens en verlangens uit de samenleving en deze moeten toetsen aan opmerkingen en rapporten van wetenschappers. Uit deze algemene gevoelens zullen wij ons beleid moeten kristalliseren en dit vervolgens de kiezers moeten voorleggen en hun duidelijk maken dat de keus aan het „volk” is. De progressief liberalen (D'66) op nieuwe wegen! zou ik dat willen noemen. Want waarom staan wij met de mond vol tanden? Omdat wij onvoldoende weten waar nieuwe wegen ons heen leiden. Dit zal juist de nieuwe stroming worden gezamenlijk op nieuwe wegen naar een vernieuwde samenleving en niet op de treeplank bij anderen springen. Wanneer uit het algemeen gevoelens gewerkt wordt ontstaan vanzelf de „leiders” die het volk kunnen en zullen leiden. Wij moeten gezien de werkloosheid het roer omgooien. Wellicht zal het kiezersvolk voorgelaten moeten worden te leren leven met een arbeidsloos inkomen. Tevens zal benadrukt moeten worden dat er in de derde wereld dagelijks mensen sterven van honger en geweld. Is het dan niet de plicht in te leveren of zelfs te werken voor degenen die zoveel moeten ontberen. Ook dit is de taak van een demokraat. Let wel op straat vind je de ware demokraat en niet bij de jongens met goudgevulde kluisen.

Jan Holsteyn
Rembrandtstraat 15
3202 EK Spijkensisse

WERKUREN

In het verdedigen van deeltijd-arbeid en arbeidstijdverkorting zit het element van erkenning dat werktijd aan een vast aantal uren per dag is gebonden. Er wordt op gewezen dat de doorbraak van 48 naar 40 uur ook gelukt is, indertijd. Dat was in een groeiende economie.

De industrialisatie en het toepassen van machines, gepaard gaande aan grootschaligheid drong mensen in het keurslijf van een vaste werkdag en een vaste werkweek. De mens paste aan aan de machines.

Inmiddels is Nederland feitelijk geen werknemersland meer, zoals het dat tijdens de periode van volledige werkgelegenheid in de zestiger jaren, toen vrouwen nog niet zo uitdrukkelijk buitenshuis wilden kunnen werken wel was. Wie alle mannen en vrouwen tussen 16 en 65 jaar tot de beroepsbevolking rekent en daarvan aftrekt diegenen die feitelijk een vaste baan hebben komt tot de conclusie dat in 1978 nog slechts 43 procent van de beroepsbevolking werknemer was. Door de gestegen werkloosheid is dat percentage verder gedaald. Nederland is in feite geen werknemersland meer voor wie de werklozen, arbeidsongeschikten en de eis van gelijkheid van mannen en vrouwen serieus neemt en rekening houdt met het toenemende aantal zelfstandigen. Daarom zijn deeltijdarbeid en arbeidstijdverkorting niet meer dan druppels op een gloeiende plaat.

Zonder aan pogingen in die richting iets af te willen doen kan ook overwogen worden of en zo ja onder welke voorwaarden de werkgevers en de werknemers individueel het aantal

uren regelen dat iemand werkt. Met andere woorden: de werktijd kan uit de cao gehaald worden en onderwerp zijn van individuele beslissing door de werknemer in kwestie. De onderhandeling daarover kan hij of zij desgewenst aan de cao-partijen overlaten door op een briefje in te vullen hoeveel uur hij of zij wil werken en dat aan de cao-partij te geven. Bij een door de cao gegeven loon en andere arbeidsvoorwaarden en een gegeven persoonlijk bestedingspatroon kan iemand zelf uitkiezen hoeveel uur hij of zij wil werken.

Daartegenover staat dat de werkgever ook het vaste aantal uren dat zijn bedrijf of dienst open is kan laten variëren, waardoor bijvoorbeeld gebouwen en machines beter benut worden. In de verhoging van de produktiviteit doordat frisse mensen korter werken en doordat het apparaat langer in gebruik is zit voor de werkgever de speelruimte om bij invoering van deze manier van doen, die neerkomt op loslaten van een knellend systeem, iets aan de arbeidsvoorwaarden te verbeteren. Mits er genoeg vraag is naar de hogere produktie die het gevolg kan zijn. Puik idee, nietwaar?

Adriaan Meij.

Noordwolde.

Vind ik ook Adriaan, maar er is vast wel iemand te vinden binnen D'66 die jou en mij kan uitleggen waarom wij dit idee minder puik moeten vinden.

OPROEP

In mijn presentatie als kamerkandidaat heb ik o.a. aandacht gevraagd voor het probleem overbevolking. Een probleem dat in de wereld en zeker ook in Nederland reeds van

grote betekenis is voor vraagstukken van ruimte, gezond milieu, sociaal en individueel welzijn, om nog maar niet te spreken van de permanente hongergebieden in de derde wereld. Een probleem dat in de komende decennia steeds angstwekkender vormen dreigt aan te nemen, maar waarvan in ons land tot dusver vrijwel alle partijen even hardnekkig als stilzwijgend zijn voorbijgegaan. Daarom wil ik een ieder, die belangstelling heeft voor een landelijke Werkgroep Bevolkingspolitiek, verzoeken zich in verbinding te stellen met ondergetekende.

Hans Ijzendraat

*J. v. d. Waalsstraat 69
1098 PG Amsterdam
020 - 946135 of - 939508*

APPLAUSRAAD OF ADVIESRAAD

Aan Martin Jongkoen, Zwolle

De Adviesraad (AR) heeft tot doel de aan de basis van D'66 levende opvattingen te peilen, doordat door fractie en/of hoofdbestuur belangrijke beslissingen worden genomen. We weten allemaal dat het aan de top niet altijd gemakkelijk is om precies te weten, wat er aan de basis leeft. Ik heb altijd gedacht dat de AR een uiterst nuttige functie zou kunnen hebben om die afstand tussen basis en top te overbruggen.

Het lukt echter niet altijd om de AR tijdig in te schakelen. De buitengewone vergadering, waarin de deelneming van D'66 aan het rompkabinet werd besproken, vond inderdaad plaats nadat de beslissing reeds was genomen. De AR betreurd dat de vergadering (om gewichtige redenen) enige dagen was uitgesteld,

maar het feit lag er. De AR kon niets anders doen dan het voldongen feit accepteren en er het beste van te maken. Dit feit staat overigens niet alleen. Over het belangrijkste sociaal-economische document, dat D'66 in zijn leven heeft geproduceerd, Perspectief '86, kon de AR pas discussiëren, nadat het met veel tam-tam in de publiciteit was gebracht en een eventuele weg terug reeds was afgesneden. Ter verdediging van de gekozen werkwijze mag worden aangevoerd dat er haast mee gemoeid was wegens de buitengewone omstandigheid van vervroegde verkiezingen. Dit neemt echter het feit niet weg, dat de basis buiten spel stond. Ook over de inhoud van de concept-strategieresolutie is de AR niet geraadpleegd, hoewel dit goed had gekund. Tijdige raadpleging zou mogelijk tot een andere tekst hebben geleid, wellicht meer in overeenstemming met de uitspraak van de ledenvergadering van 26 juni.

Een AR als de onze heeft vooral zin als adviezen worden gevraagd voordat plannen onherroepelijk worden. Deze kan dan een belangrijke democratische functie hebben. Inschakeling vooraf is wel noodzaak.

Bij beslissingen, die al genomen zijn, kan de AR in een dwangpositie geplaatst worden, waardoor zijn uitspraken een heel andere waarde krijgen. M.i. was dit op 22 mei het geval. In zulke situaties bewaart men in D'66 soms liever de eenheid, dan dat men de genomen beslissing openbreekt.

Het nadeel is dat de adviesfunctie dan naar de kiezer opschuift.

*Dirk van der Werf,
Rijswijk*

advertentie

idee '66

Vijf goede redenen om u te abonneren!

idee '66 : schakel in de keten die voert van ongerustheid naar analyse van maatschappelijke ontwikkelingen en vandaar naar toekomstvisies, naar politieke meningsvorming en tenslotte naar beleid.

idee '66 : spreekbuis voor mensen die inzichten, ideeën en politieke relevante voorstellen hebben aan te bieden en die in staat zijn deze op begrijpelijke wijze uiteen te zetten.

idee '66 : een redactie die bestaat uit Wiero Jan Beek, Martijn van Empel (secretaris), Marco Gans, Jan Glastra van Loon (voorzitter), Hans Gruijters, Ruut de Meijer, Aad Nuis, An Salomonson, Jacqueline Soetenhorst-de Savornin Lohman, Jan Vis en Walter Zegveld.

idee '66 : onafhankelijk; de redactie beperkt haar speurtochten naar bijdragen niet tot leden van D'66.

idee '66 : bevat opbouwende en kritische commentaren op het programma en de activiteiten van D'66.

Verschijnt 4x per jaar onder auspiciën van de Stichting Wetenschappelijk Bureau van D'66; telt minimaal 32 pagina's; de abonnementsprijs bedraagt op jaarbasis / 32,-. Glijdt ook bij u in de bus als u de nevenstaande coupon nu even invult en in een portvrije envelop opstuurt naar uitgeverij **Van Loghum Slaterus**, Antwoordnummer 426, 7400 VB Deventer. Ook verkrijgbaar via de boekhandel

Antwoordcoupon

Ondergetekende wenst rechtstreeks/via boekhandel* _____ te _____

.... abonnement(en) (504) op **idee '66** en betaalt niet de volle abonnementsprijs van / 32,- per jaar, maar een evenredig deel voor de nog te verschijnen nummers in 1982.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Datum: _____ Handtekening: _____

* Doorhalen wat niet van toepassing is. Prijs incl. btw en verzendkosten. Uitlevering, facturering en incassering via Libresso bv, Deventer. Leveringen en diensten volgens voorwaarden gedeponneerd bij de arrondissementsrechtbank te Zutphen, onder nummer 129/80 dd. 22 december 1980

2000 CONGRESBEZOEKERS, 2000 CAMPAGNEMEDEWERKERS

De Haagse invloed

Bij de laatste verkiezingen is weer eens gebleken dat de Haagse politiek van invloed is op de resultaten van lokale verkiezingen.

Veel afdelingen van D'66 hebben dit in hun uitslag moeten ervaren.

De Haagse politiek moet op 8 september a.s. de resultaten oogsten van het eigen zaaiwerk. De Haagse politiek, lees de lijsttrekkers en kamerkandidaten, zullen de kiezers ontmoeten en verantwoording afleggen voor hun beleid. Ook D'66 gaat dat doen. Jan Terlouw en zijn mensen zijn drukdoende. Het afstand nemen van de gemeenteraadsverkiezing is de doelstelling en de verantwoordelijkheid van de landelijke politici. Daar staan ze dan ook voor!

Materiële ondersteuning

Ondersteuning in de vorm van affiches, folders, advertenties, is noodzakelijk om aanwezig te zijn daar waar op dat moment geen politicus zijn/haar boodschap kwijt kan.

De verkiezingsmaterialen zijn via de regio-coördinatoren en materiaal-coördinatoren verspreid. Als het goed is hebt u inmiddels de posters thuis hangen en op de borden in

uw gemeente. De folders zullen omstreeks nu (het moment van verschijnen van deze democraat) verspreid worden om D'66 thuis nog eens onder de aandacht van de kiezer te brengen.

De advertenties zult u waarnemen, als aan de voorwaarden, hierna nog te noemen, wordt voldaan.

Persoonlijke ondersteuning:

2000 praters = 2000 doeners

Het congres op 16 en 17 juli is bezocht door ongeveer 2000 Democraten. Zij hebben levendig, emotioneel en intensief gediscussieerd over de strategie van de partij, over de keuze van de lijsttrekker, over de vaststelling van het programma. Geweldig zo'n opkomst hebben we nog niet eerder - zo niet nog nooit - meegemaakt.

De zaak is rond, de strategie ligt vast, de lijsttrekker is gekozen en het programma is gereed.

Nu de campagne nog! Daaraan zullen de praters - alle 2000 congresbezoekers - en zij die verhinderd waren en zij die vinden dat D'66 weer helemaal terug moet zijn, meedoen.

Meedoen met de verspreiding van de folders bijvoorbeeld.

Laat de coördinatoren niet tevergeefs een beroep op u doen, of beter, als u dit nog niet deed, meld u zelf aan bij uw plaatselijke of regionale coördinator. Doe het nu! Laat uw congresinvloed ook gelden als kiezersinvloed!

Financiële ondersteuning

Het vervelendste verzoek, dat bij verkiezingen van toepassing is, is ook het meest noodzakelijke en wel uw bijdrage in het verkiezingsfonds.

De materialen die nodig zijn, de advertenties, de organisatie, moeten nu eenmaal betaald worden.

Het vervelendste verzoek is tegelijkertijd het allernoodzakelijkste verzoek, stort - als u dat nog niet deed - met de toegezonden acceptgirokaart in het verkiezingsfonds.

Doe het naar vermogen, en dan iets royaler.

De campagnebegroting is minimaal opgezet, het hoogst noodzakelijke wordt gedaan. Het kan gedaan worden dankzij u. Daar rekenen wij op!

Jan Veldhuizen

Campagneleider

SPREEKBEURTEN

Spreekbeurten e.d. door bewindslieden en kamerleden in het kader van de kamerverkiezingen. Met alle voorbehoud. Eigen initiatief is vereist om te achterhalen wat niet is vermeld. Voor inlichtingen over spreekbeurten e.d. die na de kopijdatum zijn vastgelegd kunt u bellen: 070-832468.

2 sept.

Grace Cotterell: Dag Ned. Bond van Ouderen te Hoorn, org: 02294-1356 14.00 „de Huesmolen”

Pieter ter Veer: Forum Hoorn, „Parkschouwburg”, org: 02290-30893, 13.30 u.

Chel Mertens: Werkbezoek, 's morgens: Emmen, 's middags:

Vries, 's avonds Spr. beurt Vries

20.00 org: 05287-2025/2644

Saskia van der Loo: Forum VVD

Lochum, org: 05738-1628 20.00

foyer schouwburg

Herman Schaper: Spr. beurt „de

Kandelaar” Naaldwijk 20.00 org:

01740-30579

Ineke Lambers: Spr. beurt Goes,

org: L.C.T., 20.00

Jan Terlouw: Spr. beurt Hoorn,

Wijkcentrum „de Grote Beer”,

20.00, org: 02290-13718

3 sept.

Maarten Engwirda: Oprichtings-

verg. D'66 Silvolde, org:

08340-30705, 20.00

Suzanne Bischoff: Politieke markt

Doesburg, Didam, Zevenaar, org:

08891-2888

Saskia van der Loo: Forum Thor-

becke Scholengemeenschap, org:

085-423028, 11.30 Arnhem

Erwin Nypels: Spr. beurt Heerlen/

Kerkrade, org: 04756-1776 20.00

Chel Mertens: Forum Kath. On-

derwijs Org., gebouw KOV, Ver-

rijn Stuurtaan 36 Rijswijk.

13.50-16.00

Jan Hoekema: Forum Stedelijk

Gymnasium Leiden, org:

071-124656, 15.00

Pieter ter Veer: Forum H.L.S.

Groningen, van Halstraat 1, org:

050-132444, 13.00-15.30

Jan Veldhuizen: Forum Heemste-

de, Stichting 't Oude Posthuis, org:

023-287016 20.00-22.30

Gerrit Mik: Forum Bergum (Fr)

org: 05903-1793 20.00

Henk Zeevalking: Spreekbeurt

Roermond, org: L.C.T., 20.00

Hans van Mierlo: Spreekbeurt

Groningen, org: L.C.T., 20.00

D. Tommel: Afd. Emmen, 20.00

M. Verwey: Ichtuscollege, Drie-

huis-Velsen, 12.30

B. v.d. Bos: J.C. „De Singel”, Rid-

derkerk

Bert v. Wijk: IKV-Hoensbroek

4 sept.

Herman Schaper: Politiek cafe

Leiderdorp, org: 071-410126 14.00

Suzanne Bischoff: Spr. beurt,

Doesburg, org: 08360-24012 20.00

Louise Groenman: Politieke markt,

Goes org: 01153-2126/01180-28025

5 sept.

Corry Moolhuysen: Fietsrally en

markt Breda, org: 076-653004

11.00-15.00

Aad Nuis: Pol. Cafe Ulft, Gem.

Huis „de Smeltkroes”, org:

08356-81869 11.00-13.00

Paul Wessels, Ernst Bakker, Yvonne

van Wagenveld, Flip Pieters:

Surinamedag in de „Mozes en Aä-

ron kerk” Amsterdam, org:

020-221305, 12.00-16.00

6 sept.

Maarten Engwirda: Forum SCG

Lancet Delft (TH), org: 015-783349

20.00

Gerrit Mik: Werkbezoek en Spr.

beurt Maastricht, org: 04756-1776

Erwin Nypels: Werkbezoek Arn-

hem, Wijk winkel ST Marten, org:

085-511955 14.30-16.00

Dick Tommel: Forum Arnhem,

org: 085-510710 20.00

Jan Terlouw: Spreekbeurt Ensche-

de, org: LCT 20.00

André v.d. Heiden: RSG-Ooststel-

lingwerf Oosterwolde 13.45

7 sept.

Installatie Gemeenteraadsleden.

Louise Groenman: Forum werk-

loosheidsbestrijding in aula van de

HES te 's Gravenhage, org:

03480-14367 20.30

Op woensdag 8 september a.s. viert D'66 in „De Harmonie” in Zwolle de verkiezingsoverwinning waar u momenteel zo hard aan werkt. Werk nog even door en kom dan meevieren!

Niet vergeten: giro 1.000.000! Storten!